

VĚSTNÍK

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Březen 2008

Ročník XVIII

částka 3

OBSAH

METODICKÉ POKYNY A NÁVODY

3. Metodický pokyn odboru ekologických škod MŽP k řešení problematiky stanovení indikátoru možného znečištění ropnými látkami při sanacích kontaminovaných míst 1
4. Metodický návod odboru odpadů MŽP pro řízení vzniku stavebních a demoličních odpadů a pro nakládání s nimi 4
5. Metodický pokyn odboru ochrany ovzduší MŽP odběru vzorků pachových látek na stacionárních plošných zdrojích znečišťování ovzduší 15

SDĚLENÍ

6. Sdělení odboru environmentálních rizik Ministerstva životního prostředí o zveřejnění seznamu testovacích zařízení zařazených do Národního programu SLP 17
7. Sdělení odboru řízení státní správy o některých správních rozhodnutích ministra životního prostředí 19

METODICKÉ POKYNY A NÁVODY

3.

METODICKÝ POKYN

odboru ekologických škod MŽP k řešení problematiky stanovení indikátoru možného znečištění ropnými látkami při sanacích kontaminovaných míst

Tento Metodický pokyn byl zpracován ve spolupráci s Českou inspekcí životního prostředí a Českou asociací hydrogeologů. Metodický pokyn je určen pro zaměstnance státní správy a sanační popř. supervizní firmy, které se podílejí na řešení problematiky kontaminovaných míst (např. v rámci odstraňování starých ekologických zátěží po privatizaci, zátěží způsobených činnostmi Sovětské armády, odstraňování zátěží financovaných z fondů EU, aj.).

I) Úvod k problematice:

Tento Metodický pokyn byl zpracován s cílem vyjasnit problematiku vyhodnocení parametru „nepolární extrahovatelné látky“ a parametru „Uhlovodíky $C_{10} - C_{40}$ “ pro stanovení **indikátoru možného znečištění ropnými látkami** (dříve nesprávně používaný termín koncentrace ropných uhlovodíků nebo ropných látek) na kontaminovaných lokalitách. Pro stanovení tohoto indikátoru jsou nejčastěji používány následující dvě metody, a to metoda **infračervené spektrometrie** a metoda **plynové chromatografie**.

Výsledkem stanovení **infračervenou spektrometrií** je parametr „**nepolární extrahovatelné látky**“ (NEL). Vlastní metoda má několik nevýhod:

- 1) Metoda stanovuje množství extrahovatelných nepolárních látek ropného i neropného původu bez omezení délky jejich řetězce,
- 2) Metodou se stanoví především alifatické uhlovodíky. Pro toxikologicky nejvýznamnější aromatické uhlovodíky je málo citlivá, protože tyto látky lze zachytit až ve vysokých koncentracích¹. K identifikaci znečištění je proto nutná doplňující chromatografická analýza.
- 3) Výsledek stanovení NEL_{IR} je závislý na zvoleném kalibračním referenčním materiálu. Kalibrační materiál vhodný pro všechny případy nebyl nalezen, proto se výpočet provádí podle empirických vztahů nebo se ke kalibraci používá reálná směs uhlovodíků. Není-li způsob kalibrace u výsledků uveden, může to vést k jejich chybné interpretaci.
- 4) Jako extrakční činidlo se nejčastěji používají karcinogenní látky (tetrachlorethen), nebo látky, které mají potenciál poškozování ozónové vrstvy (tetrachlorethen, hexafluorbutan a další chlorované nebo fluorované uhlovodíky),
- 5) je pravděpodobné, že používání těchto látek pro analytická stanovení bude v průběhu několika let zakázáno (freony, které se dříve běžně používaly, již byly v analytické praxi zakázány),
- 6) norma ČSN 75 7505 na stanovení NEL již byla zrušena v roce 2006.

Druhá metoda - **plynová chromatografie** - stanovuje parametr „**Uhlovodíky C₁₀ – C₄₀**“, jehož výsledkem je stanovení množství extrahovatelných nepolárních látek ropného i neropného původu s 11 až 39 uhlíky v molekule, které se v matrici nacházejí. Zároveň je metoda vzhledem k používaným pomocným látkám pro obsluhu méně riziková (jako extrakční činidlo se používá nejčastěji n-hexan, cyklohexan, heptan apod.).

Chromatografickou metodou je v daném rozsahu uhlovodíků C₁₀ – C₄₀ stanoveno užší spektrum látek než metodou IČ užívanou ke stanovení NEL. Proto bude v některých případech nutné provést doplňující stanovení tak, aby byla zajištěna požadovaná informační hodnota². U zátěží, kde se předpokládá znečištění níže vroucími frakcemi uhlovodíků (např. letecký petrolej, benzín, aj.), je nezbytné realizovat doplňující analýzy na stanovení aromatických uhlovodíků (benzen, toluen, ethylbenzen a xylen, tzv. BTEX). U zátěží, kde se naopak předpokládá výskyt výše vroucích frakcí (olejů, mazutu, apod.) je potřeba stanovit polycyklické aromatické uhlovodíky (PAU). Dále je obecně doporučováno i doplňující stanovení extrahovatelných látek gravimetrickou metodou dle ČSN 75 7508³.

Z hlediska použití odlišných rozpouštědel a z hlediska různorodosti sledovaných látek nejsou většinou výsledky stanovené zmiňovanými metodami porovnatelné. V obou metodách jsou polární látky navíc odstraňovány různými typy sorbentů, které vykazují různou sorpční schopnost vůči některým typům látek.

Chromatografická metoda podává poněkud přesnější informace o charakteristickém spektru ropného znečištění než infračervená spektrometrie. Z tohoto důvodu byla také plynová chromatografie zavedena v novele nařízení vlády č. 229/2007 Sb, kterým se mění nařízení vlády č. 61/2003 Sb. o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech, které tak sleduje celoevropský trend použití metod na stanovení ropných uhlovodíků popisujících tento typ znečištění pomocí profilu konkrétních kontaminantů. Celkovým trendem je metodicky sjednotit stanovení indikátoru možného znečištění ropnými látkami pro jednotlivé složky životního prostředí v rámci řešení všech otázek znečištění těchto složek ropnými látkami.

Za účelem eliminace problémů při splňování cílových parametrů nápravných opatření je nezbytné, aby byla obecně používána, pokud to bude s ohledem na stav jednotlivých zakázek možné, metoda plynové chromatografie.

II) Přehled souvisejících norem:

ČSN 75 7505 – Jakost vod – Stanovení nepolárních extrahovatelných látek metodou infračervené spektrometrie (NEL_{IR}) - (srpen 1998, v březnu 2005 byla vydána **ZMĚNA Z1**) – tato norma byla zrušena v roce 2006

ČSN EN 14039 – Charakterizace odpadů – Stanovení obsahu uhlovodíků C₁₀ – C₄₀ plynovou chromatografií (květen 2005)

ČSN EN ISO 9377-2 Jakost vod – Stanovení nepolárních extrahovatelných látek Část 2: Metoda plynové chromatografie po extrakci rozpouštědlem (říjen 2001)

¹ Ze záznamu spektra v mezích vlnočtů od 2400 cm⁻¹ do 3400 cm⁻¹ lze jen hrubě odhadnout o jakou směs uhlovodíků se jedná. S použitím přístrojů, které měří při jednom vlnočtu, není ani tento hrubý odhad možný - zejména se zcela ztratí informace o případném výskytu aromatických uhlovodíků (např. BTEX).

² Doplňující stanovení toxikologicky významných BTEX a PAU se musí provádět i v případě, že se k orientačnímu stanovení používá IR spektrometrie (viz článek 9.1 ČSN 75 7505), vzhledem k malé citlivosti IR spektrometrie vůči aromátům.

³ Např. mazací oleje obsahují uhlovodíky těžší než C₄₀, ale ne ve formě PAU.

ČSN EN ISO 9377-2 Změna Z1 – Jakost vod – Stanovení uhlovodíků $C_{10} - C_{40}$. – Část 2: Metoda plynové chromatografie po extrakci rozpouštědlem (květen 2007) - tato norma mění z předchozí normy termín „nepolární extrahovatelné látky“ na termín „uhlovodíky $C_{10} - C_{40}$ “

ČSN 75 7508 Jakost vod - Stanovení extrahovatelných látek gravimetrickou metodou (EL-GR) – tato norma byla vydána v roce 2003 jako reakce na kritické připomínky ke stanovení extrahovatelných látek IR spektrometrií.

III) Metodický postup řešení

S ohledem na fázi řešení starých ekologických zátěží na jednotlivých lokalitách MŽP požaduje, aby byl respektován následující postup:

1. U lokalit, kde nebylo dosud vydáno rozhodnutí o uložení opatření k nápravě, je potřebné stanovit v rámci laboratorních analýz parametr „Uhlovodíky $C_{10} - C_{40}$ “ jak pro podzemní vodu⁴, tak i pro zeminy a stavební konstrukce. Analýza rizika zpracovaná podle MP MŽP z roku 2005 pak musí hodnotit reálná rizika pro konkrétní uhlovodíky zjištěné kvalitativní analýzou. Zároveň je požadováno realizovat i další doplňující analytická stanovení (BTEX, PAU, aj.) – viz bod I.
2. U lokalit, na která již byla vydána pravomocná rozhodnutí o uložení opatření k nápravě na parametr „NEL“, je potřebné vycházet ze skutečnosti, že změna metodiky stanovení uhlovodíků nemůže být důvodem pro vydávání nových rozhodnutí dle § 101 správního řádu ani jejich změn. Z tohoto důvodu doporučujeme u těchto případů následující postup:
 - a) u lokalit, kde je zpracováván prováděcí projekt sanačních prací, je potřebné, aby v rámci projektové dokumentace byly již kromě analýz na „NEL“ navrženy i analýzy na stanovení „Uhlovodíků $C_{10} - C_{40}$ “, a to v takovém množství, aby bylo možné v případě nutnosti koncentrace ropných látek korelovat a porovnat trendy jejich vývoje v dlouhodobějším horizontu (v doporučené délce sledování půl roku nebo alespoň 30 srovnávacích vzorků). V případě odchylky výsledků obou stanovení provedených u definované odebraných dělených vzorků do 30 % lze považovat stanovení ukazatele „Uhlovodíky $C_{10} - C_{40}$ “ jako dostatečně reprezentativní pro prokazování dosažení cílových parametrů.
 - b) v případě již schválené projektové dokumentace sanačního zásahu a probíhajících sanací, doporučujeme stanovit parametr NEL i nadále za podmínky platné akreditace laboratoří pro stanovení NEL infračervenou spektrometrií.
 - c) v případě, že nebude možné dále stanovit akreditovaným postupem parametr NEL a/nebo nebude prokázána dostatečná korelační shoda se stanovením „Uhlovodíků $C_{10} - C_{40}$ “ (viz bod a), bude požadováno v rámci screeningu znečištění na lokalitě ověření dalších organických látek, zvláště typu těkavých aromatických látek (benzen, toluen, ethylbenzen, xyleny, apod.) a polycyklických aromatických uhlovodíků. Na základě výsledků screeningu bude stanoveno spektrum relevantních kontaminantů, které budou dále sledovány a zhodnoceny např. formou expertního posouzení nebo aktualizace analýzy rizika. Výsledkem bude stanovení korelačního koeficientu mezi koncentracemi „NEL“ a „Uhlovodíky C_{10} až C_{40} “. V případě, že je závislost mezi těmito parametry statisticky významná (více než 75 %), pak je možné aproximovat tuto závislost např. lineární regresní funkcí a její rovnici použít k výpočtu. Pokud bude navržený koeficient písemně odsouhlasen orgánem vydávajícím rozhodnutí o opatření k nápravě a zadavatelem sanačních prací, příp. dalších dotčených stran, bude využit při prokazování dosažení sanačních limitů. V případě, kdy nebude dosaženo dohody zúčastněných stran, je nutno **použít přímo výsledky získané rozhodčí metodou, kterou je dle požadavku mezinárodní normalizační komise ČSN EN ISO 9377-2 - stanovení parametru „Uhlovodíky $C_{10} - C_{40}$ “ metodou plynové chromatografie.**

RNDr. Pavla Kačabová, v.r.
ředitelka odboru

⁴ S ohledem na stávající platnost normy ČSN 75 7143 – Jakost vody pro závlahu, kde je dosud uvedena nejvyšší přípustná hodnota jakosti závlahových vod v ukazateli NEL, doporučujeme na lokalitách s předpokladem využití podzemní vody k závlavce stanovit paralelně i tento parametr a následně i pro něj navrhnout sanační limit. Revize této normy je plánována až roce 2011.

4. METODICKÝ NÁVOD

odboru odpadů pro řízení vzniku stavebních a demoličních odpadů MŽP a pro nakládání s nimi

Obsah

1. Úvod
 - 1.1 Oblast použití
 - 1.2 Právní předpisy, ze kterých návod vychází
 - 1.3 Používané pojmy
2. Doporučené postupy pro přípravu a provádění stavby ve vztahu k řízení předcházení vzniku, vzniku, využívání stavebních a demoličních odpadů a k nakládání s nimi
 - 2.1 Příprava stavby
 - 2.2 Provádění stavby
 - 2.3 Předcházení vzniku a nakládání se stavebními a demoličními odpady
 - 2.4 Doporučení pro nakládání s odpadem azbestu
 - 2.5 Přejímka stavebních a demoličních odpadů do recyklačních zařízení
3. Závěr

Přílohy

- Příloha č. 1 – Seznam odpadů, které jsou považovány za stavební a demoliční odpady vhodné k úpravě (recyklaci); seznam odpadů, které jsou podmíněně vyloučeny z úpravy (recyklace) a odpadů, které jsou vyloučeny z přijímání do zařízení k úpravě (recyklaci)
- Příloha č. 2 – Shrnutí zásad při nakládání s odpady obsahující azbest
- Příloha č. 3 – Přehled stavebních materiálů s obsahem azbestu, které byly v ČR v minulosti vyráběny
- Příloha č. 4 – Doporučený obsah zápisu (protokolu) o prohlídce stavby

1. Úvod

Metodický návod naplňuje usnesení vlády ČR č. 18/2005 ze dne 5.1.2005, opatření č. 1.3, k provedení nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky, a o spoluúčasti jednotlivých ministerstev na jejich plnění a je vydáván s cílem

- omezit množství nebezpečných odpadů vznikajících při zřizování staveb, jejich údržbě, změnách dokončených staveb (stavební úpravy, přístavby a nástavby) a odstraňování staveb (dále jen „stavební a demoliční odpady“),
- sjednotit postup přiřazování kategorie odpadu (nebezpečný nebo ostatní odpad) u vznikajících stavebních a demoličních odpadů v souladu s § 6 zákona o odpadech a jeho prováděcími předpisy /1/,
- zabezpečit přednostní využívání stavebních a demoličních odpadů a jednotně vymežit podmínky pro přejímku odpadů do zařízení k jejich využívání,
- minimalizovat riziko při nakládání se stavebními a demoličními odpady.

Jednou ze základních povinností stanovených osobám odpovídajícím za přípravu a provádění staveb podle stavebního zákona /2/ je ochrana životního prostředí a zdraví lidí, která je mimo jiné vázána na předcházení vzniku a řádné nakládání s odpady vznikajícími při stavebních činnostech souvisejících s uskutečňováním nových staveb a zejména se změnami dokončených staveb a odstraňováním staveb.

Odpady, vznikající při uskutečňování, údržbě, rekonstrukcích a odstraňování staveb, nazývané v souladu s názvem podskupiny odpadů v Katalogu odpadů jako „stavební a demoliční odpady“, mohou být při vhodném řízení jejich vzniku a stanoveném nakládání s nimi významným zdrojem úspor primárních surovin.

Předmětem tohoto Metodického návodu jsou doporučené postupy, které, pokud budou při přípravě dokumentace staveb a jejich provádění odpovědnými osobami (projektantem, autorizovaným inspektorem, stavebníkem, stavbyvedoucím, stavebním dozorem apod.) dodržovány, směřují k vysoké úrovni ochrany zdraví lidí při nakládání s odpady a ke snížení rizika znečištění nebo ohrožení životního prostředí.

1.1 Oblast použití

Metodický návod je určen osobám, které řídí a vykonávají činnosti při přípravě a provádění stavby (stavebník, stavební dozor, projektant, stavbyvedoucí apod.) /2/ a odpovídají za soulad těchto činností s požadavky obecně závazných

právních předpisů včetně zákona o odpadech /1/. Metodický návod je určen rovněž pracovníkům orgánů veřejné správy v odpadovém hospodářství, osobám pověřeným k hodnocení nebezpečných vlastností odpadu a všem osobám, kterým při jejich činnostech vznikají stavební a demoliční odpady.

Metodický návod je zaměřen zejména na problematiku vzniku odpadů z údržby, změn dokončených staveb a odstraňování staveb budov a staveb dopravní infrastruktury provedených zejména z cihelného zdiva, betonových a železobetonových konstrukcí, živichných materiálů (bez příměsí dehtu), kamene, šterkopísků a dalších obdobných materiálů. Jen omezeně je možné metodický návod využít pro dřevostavby a stavby z jiných rostlinných materiálů.

Využití návodu je doporučeno zejména pro:

- přípravu dokumentace staveb, pro provádění staveb a zejména pro provádění jejich údržby (oprav), změn dokončených staveb (stavebních úprav, přístaveb a nástaveb) a odstraňování (bourání, demolice),
- vydávání stanovisek správních orgánů ochrany životního prostředí pro potřeby stavebních úřadů,
- hodnocení nebezpečných vlastností stavebních a demoličních odpadů pověřenými osobami (včetně vzorkování odpadů k tomuto účelu),
- dalších činnostech spojených se vznikem stavebních a demoličních odpadů a nakládáním s nimi.

1.2 Právní předpisy, ze kterých návod vychází

- /1/ Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a právní předpisy vydané k jeho provedení.
- /1.1/ Vyhláška Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zdravotnictví č. 376/2001 Sb., o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů, ve znění pozdějších předpisů.
- /1.2/ Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 381/2001 Sb., kterou se stanoví Katalog odpadů, Seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů a států pro účely vývozu, dovozu a tranzitu odpadů a postup při udělování souhlasu k vývozu, dovozu a tranzitu odpadů (Katalog odpadů), ve znění pozdějších předpisů.
- /1.3/ Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění pozdějších předpisů.
- /1.4/ Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu a změně vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady.
- /1.5/ Nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky.
- /1.6/ Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 384/2001 Sb., o nakládání s PCB.
- /2/ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- /2.1/ Vyhláška č. 526/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení stavebního zákona ve věcech stavebního řádu.
- /2.2/ Vyhláška č. 137/1998 Sb., o obecných technických požadavcích na výstavbu, ve znění pozdějších předpisů.
- /2.3/ Vyhláška č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb.
- /2.4/ Zákon č. 360/1992 Sb., výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů.
- /2.5/ Zákon č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- /3/ Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- 3.1/ Nařízení vlády č. 163/2002 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na vybrané stavební výrobky, ve znění pozdějších předpisů.
- /4/ Nařízení vlády č. 178/2001 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci, ve znění pozdějších předpisů.
- /5/ Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů.
- /5.1/ Vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 432/2003 Sb., kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů, podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli.
- /5.2/ Vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 394/2006 Sb., kterou se stanoví práce s ojedinelou a krátkodobou expozicí azbestu a postup při určení ojedinelé a krátkodobé expozice těchto prací.
- /6/ Zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci).
- /7/ Zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- /8/ Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- /9/ Zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- /9.1/ Vyhláška č. 221/2004 Sb., kterou se stanoví seznamy nebezpečných chemických látek a nebezpečných chemických přípravků, jejichž uvádění na trh je zakázáno nebo jejich uvádění na trh, do oběhu nebo používání je omezeno.

- /10/ ČSN EN 14899 Charakterizace odpadů – Vzorování odpadů – Zásady přípravy programu vzorkování a jeho použití.
- /11/ Metodický pokyn MŽP pro Zpracování Základního popisu odpadů, Věstník Ministerstva životního prostředí, únor 2007, ročník XVII, částka 2.
- /12/ Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů.
- /13/ Zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

1.3 Používané pojmy

Stavební a demoliční odpad – odpad vznikající při zřizování staveb, jejich údržbě, při změnách dokončených staveb a odstraňování staveb zařazovaný do skupiny 17 Katalogu odpadů /1.2/ (zejména vytěžené zeminy, stavební výrobky a materiály); výběr nejběžnějších druhů těchto odpadů je uveden v příloze č. 1 tohoto návodu.

Stavby dopravní infrastruktury – stavby pozemních komunikací, drah, vodních cest, letišť apod. a s nimi související zařízení /2/.

Využívání odpadu – činnosti uvedené v příloze č. 3 k zákonu o odpadech /1/; pro potřeby tohoto metodického návodu se jedná zejména o materiálové využívání odpadů – náhradu prvotních surovin stavebními a demoličními odpady nebo využití látkových vlastností těchto odpadů k původnímu účelu nebo k jiným účelům, s výjimkou bezprostředního získání energie. Zejména se jedná o způsob uvedený v příloze č. 3 k zákonu o odpadech /1/ pod kódem R 5 – Recyklace/znovuzískání ostatních anorganických materiálů.

Opětovné použití – využití částí stavebních výrobků a stavebních výrobků odnímaných z původního místa ve stavbě při údržbě stavby, změnách dokončených staveb a odstraňování staveb k původnímu účelu (umístěním do stavby v případě, že odpovídají požadavkům na stavební výrobky) bez recyklace; v tomto případě se tyto věci nestávají odpady; u výkopových zemín je jejich opětovné použití bez dalších podmínek vázáno pouze na stavbu, kde zeminy vznikly.

Úprava odpadů – každá činnost, která vede ke změně chemických, biologických nebo fyzikálních vlastností odpadů (včetně jejich třídění) za účelem umožnění nebo usnadnění jejich dopravy, využití, odstraňování nebo za účelem snížení jejich nebezpečných vlastností /1/. U stavebního a demoličního odpadu se jedná zejména o úpravu velikosti jeho složek (drcení) a třídění (fyzikální úprava) včetně vytřídění kovů (např. armovací železo).

Recyklát ze stavebního a demoličního odpadu - materiálový výstup z úpravy stavebního a demoličního odpadu spočívající ve změně granulometrie a jeho roztřídění na velikostní frakce v zařízeních k tomu určených (recyklačních linkách), který může být uváděn na trh jako výrobek v souladu se zvláštními právními předpisy /3/, /3.1/ nebo využit jako upravený odpad na povrchu terénu v souladu se zákonem o odpadech /1/ a vyhláškou č. 294/2005 Sb. /1.4/.

Stavebník – osoba, která pro sebe žádá vydání stavebního povolení nebo ohlašuje provedení stavby, terénní úpravy nebo zařízení, jakož i její právní nástupce, a dále osoba, která stavbu, terénní úpravu nebo zařízení provádí, pokud nejde o stavebního podnikatele realizujícího stavbu v rámci své podnikatelské činnosti; stavebníkem se rozumí též investor a objednatel stavby /2/.

Stavební podnikatel – osoba oprávněná k provádění stavebních nebo montážních prací /2/ jako předmětu své činnosti podle živnostenského zákona /2.5/.

Stavební dozor – odborný dozor nad prováděním stavby svépomocí vykonávaný osobou, která má vysokoškolské vzdělání stavebního nebo architektonického směru nebo střední vzdělání stavebního směru s maturitní zkouškou a alespoň 3 roky praxe při provádění staveb /2/.

Projektant – fyzická osoba oprávněná k vybraným činnostem podle zvláštního právního předpisu /2.4/.

Stavbyvedoucí – osoba, která zabezpečuje odborné vedení provádění stavby a má pro tuto činnost oprávnění podle zvláštního právního předpisu /2/, /2.4/.

Pověřená osoba – právnická osoba nebo fyzická osoba pověřená Ministerstvem životního prostředí nebo Ministerstvem zdravotnictví k hodnocení příslušných nebezpečných vlastností odpadů /1/. Pověřená osoba je také osobou oprávněnou k odběru vzorků odpadu pro hodnocení jeho nebezpečných vlastností /1.1/.

Vymezené části stavby – části stavby vymezené při prohlídce stavby před její údržbou, změnou nebo odstraněním, vyhodnocené jako podezřelé z přítomnosti škodlivin, které byly při prohlídce stavby určeny k odnětí ze stavby ve zvláštním režimu, zabezpečujícím vysokou úroveň ochrany zdraví lidí a minimalizaci možnosti rozšíření škodlivin do životního prostředí v souladu se zvláštními právními předpisy /1/, /4/.

2. Doporučené postupy pro přípravu a provádění stavby ve vztahu k řízení předcházení vzniku, vzniku, využívání stavebních a demoličních odpadů a k nakládání s nimi

2.1 Příprava stavby

Odstranění

Podle § 128 odst. 4 stavebního zákona /2/ odpovídá vlastník stavby za to, že odstranění stavby bude provedeno stavebním podnikatelem. Stavbu, která k uskutečnění nevyžaduje stavební povolení, může její vlastník odstranit svépomocí,

pokud zajistí provádění stavebního dozoru. U staveb, v nichž je přítomen azbest, zajistí provádění dozoru osobou, která má oprávnění pro odborné vedení provádění stavby podle zvláštního právního předpisu /2.4/.

U všech druhů staveb, na které se vztahuje povinnost zpracovat dokumentaci bouracích prací k jejich odstranění (§ 128 odst. 1 stavebního zákona /2/) se doporučuje provést důkladnou prohlídku všech prostor dotčeného objektu a jeho okolí. Doporučuje se, aby prohlídku stavby provedla skupina osob tvořená stavebníkem, projektantem a osobou pověřenou k hodnocení nebezpečných vlastností odpadů. Jako účelné je doporučeno doplnit skupinu o zástupce dodavatele stavby (např. budoucího stavbyvedoucího). V případě odstraňování stavby, která k uskutečnění záměru vyžaduje ohlášení stavebnímu úřadu podle ustanovení § 104 odst.2 písm.f)-p) stavebního zákona /2/ nebo stavby, která k uskutečnění záměru nevyžaduje stavební povolení ani ohlášení stavebnímu úřadu podle ustanovení § 103 stavebního zákona /2/ se doporučuje provést prohlídku přiměřeně, tzn. že prohlídku uskuteční osoba, která bude provádět při odstranění stavby stavební dozor.

Před prohlídkou stavby se doporučuje seznámit se:

- s doklady o souladu existence stavby s požadavky stavebního zákona a o shodě skutečného užívání stavby s účelem, s nímž byla stavba zřízena. Jedná se zejména o následující doklady: dokumentace stavby ověřené stavebním úřadem při postupech podle stavebního zákona (ohlášení stavby, stavební povolení, povolení k užívání stavby, změny v užívání stavby apod.), výpis z katastru nemovitostí, atd.;
- s informacemi o historii objektu (stavby) – v písemné podobě nebo rozhovory s pamětníky. Jedná se zejména o informace o změnách užívání stavby, změny technologií užívaných v objektu, havárie (požáry), důsledky válečných událostí, přestavby a opravy, které by měly být vždy alespoň rámcově datovány;
- s činnostmi uskutečňovanými v dotčené stavbě v minulosti dávné i nedávné, se zaměřením zejména na suroviny, výrobky a odpady, s nimiž bylo v objektu nakládáno, na druhy nebezpečných chemických látek a přípravků a na místa, kde bylo s dotčenými věcmi nakládáno včetně míst jejich skladování;
- se způsobem vytápění budovy (lokální vytápění, způsob odvodu spalin, identifikace stavebních konstrukcí, které byly ve styku se spalinami), s druhem paliv spalovaných ve zdrojích tepla, způsobem manipulace s palivy a způsobem a místem jejich skladování;
- se způsobem odvodu odpadních vod a s jejich kvalitou, s umístěním předčisticích zařízení odpadních vod v budově (umístění sedimentačních jímek, odlučovačů olejů a benzínu, odlučovačů tuků a čistíren odpadních vod) a trasováním a materiály použitými pro zřízení kanalizace, umístění bezodtokých jímek apod.;
- s ostatními zdroji znečištění ovzduší a předčisticími zařízeními zajišťujícími plnění emisních limitů z těchto zdrojů i ze spalovacích zdrojů;
- se zdroji vody v objektu (studny, materiál vodovodních potrubí s důrazem na olovo nebo azbest) a se zásobníky a zařízeními na úpravu vody;
- s výsledky ekologických auditů, pokud byl dotčený objekt jejich předmětem.

Při prohlídce stavby se doporučuje

- zaměřit se na ověření tloušťky příček a podhledů a době jejich zabudování do stavby (pomůcka pro identifikaci stavebních materiálů obsahujících azbest, viz příloha č. 3 tohoto návodu);
- jednoznačně identifikovat nosné prvky a přikontrolovat jejich rozměry a provedení. Při přípravě složitější dokumentace bouracích prací k odstranění stavby nebo jejích částí se musí správně odhadnout skutečné působení sil na konstrukci stavby. Ačkoliv je projektová dokumentace (pokud je k dispozici) užitečnou pomůckou, skutečné provedení stavby ji nemusí zcela odpovídat.

Účelem prohlídky stavby je určení vymezených částí stavby, které se stanou po odnětí ze stavby nebezpečnými odpady nebo mohou být zdrojem vzniku nebezpečných odpadů. Vymezené části stavby, pokud je to z důvodu statické bezpečnosti stavby možné, budou v dokumentaci určeny k odstranění ze stavby odděleně. Tím se zabrání míšení odpadů kategorie ostatní a kategorie nebezpečný. Zvláštní pozornost je nutno věnovat určení vymezených částí stavby obsahujících azbest. U těchto vymezených částí stavby je doporučeno, aby v dokumentaci odstranění stavby byly stanoveny podmínky a postupy nakládání s odpady s azbestem konkrétně v souladu se zvláštními právními předpisy – blíže viz kapitola 2.4 tohoto návodu.

Prohlídku stavby se doporučuje dokumentovat zápisem (protokolem), který je jedním z podkladů pro zpracování dokumentace odstranění stavby. Zápis (protokol) z prohlídky stavby je doporučeno doprovodit fotodokumentací. Vymezené části stavby se doporučuje před zahájením stavebních prací zřetelně označit.

V případě pochybností se doporučuje odebrat při prohlídce nebo následně před zahájením stavebních prací vzorky stavebních materiálů (budoucích odpadů) z vymezených částí stavby. Odběr vzorků stavebních materiálů metodou vzorkování s úsudkem (tendenční vzorkování) z vymezených částí stavby, u nichž se předpokládá, že se stanou odpady, musí být dokumentován a proveden v souladu s požadavky vyhlášky č. 376/2001 Sb. /1.1/. Výsledky zkoušek odebraných vzorků z vymezených částí stavby jsou jedním z podkladů pro zpracování dokumentace odstranění stavby a podkladem pro zařazení případně vzniklých odpadů do příslušné kategorie (ostatní odpad nebo nebezpečný odpad) a zpracování základního popisu odpadu.

Změna dokončené stavby, údržba stavby

Při přípravě prací, které v rámci změny dokončené stavby nebo údržby stavby vyžadují odstranění některých částí stavby, se prohlídka stavby a zápis (protokol) o ní provádějí obdobně jako v případě přípravy odstranění stavby jako celku. Prohlídka stavby by měla být zaměřena zejména na identifikaci přítomnosti stavebních materiálů s nebezpečnými látkami a materiálů s obsahem azbestu ve stavbě.

Stavby dopravní infrastruktury

Při přípravě odstraňování stavby, změny dokončené stavby nebo její údržby staveb dopravní infrastruktury se doporučuje při odběrech vzorků ze stavby využívat mimo metody vzorkování s úsudkem též metodu systematického vzorkování. Za dostatečné pro ověření průměrné kvality budoucího odpadu vzniklého odstraňováním liniových staveb je považován krok 1000 m pro odběr jednoho reprezentativního vzorku ze stavby. Tento postup je doporučen v případě, že provozováním stavby nedošlo v určeném úseku k mimořádnému bodovému znečištění, např. v důsledku havárie. Dílčí vzorky odebírané pro přípravu reprezentativního vzorku z příslušného úseku stavby by měly být v místě odběru vzorku odebírány s četností min. 1 dílčí vzorek na 1 m² průřezu stavby kolmého na linii stavby v daném místě. Nejméně dvě třetiny dílčích vzorků by měly být odebrány z míst více jak 0,5 m pod povrchem odstraňované stavby (pokud to provedení stavby umožňuje). Je doporučeno odebírat vzorky rovnoměrně (systematicky) po celém dotčeném úseku stavby.

Shrnutí

V souladu s § 128 odst.1 stavebního zákona /2/ ohlašuje odstranění stavby její vlastník stavebnímu úřadu podáním na formuláři, jehož náležitosti jsou stanoveny příloze č. 7 k vyhlášce č. 526/2006 Sb. /2.1/. Mezi přílohy, které se připojují k tomuto ohlášení, náleží mimo jiné u vybraných staveb dokumentace bouracích prací, popř. nezbytné výkresy úprav pozemku po odstranění stavby a závazná stanoviska dotčených orgánů k odstranění stavby, pokud jsou zvláštním zákonem vyžadována - viz bod 2. a 6. části B přílohy č. 7 k vyhlášce /2.1/. I v případě změn dokončených staveb podává stavebník žádost o stavební povolení stavebnímu úřadu na formuláři, jehož náležitosti jsou stanoveny v příloze č. 2 k vyhlášce /2.1/ a mezi přílohy, které se připojují k této žádosti, náleží mimo jiné projektová dokumentace stavby zpracovaná autorizovanou osobou v rozsahu vyhlášky č. 499/2006 Sb. /2.3/ a závazná stanoviska dotčených orgánů, pokud jsou zvláštním zákonem vyžadována. Rovněž pro ohlášení staveb dle ust. § 104 odst.2 písm. a) až d) stavebního zákona /2/ včetně jejich změn, je pro jejich ohlášení předepsán formulář, a to v příloze č.1 k vyhlášce /2.1/. Pokud mohou být ohlašovanou stavbou dotčeny veřejné zájmy chráněné zvláštními předpisy, tak stavebník k ohlášení dokládá závazná stanoviska dotčených orgánů s provedením stavby. Zákon o odpadech /1/, v postavení zvláštního zákona ke stavebnímu zákonu /2/, stanovuje obecním úřadům obcí s rozšířenou působností podle § 79 odst. 4 písm. b) povinnost vydávat vyjádření zejména v územním a stavebním řízení z hlediska nakládání s odpady. Doporučuje se obecním úřadům obcí s rozšířenou působností, v rámci vydávání vyjádření podle § 79 odst. 4 písm. b) zákona o odpadech /1/, požadovat od žadatelů záznam (protokol) o prohlídce stavby a na základě tohoto záznamu (protokolu) stanovit podmínky k nakládání se vzniklými stavebními a demoličními odpady. Tyto podmínky pro nakládání s odpady stanovovat vždy pro každou stavbu včetně podmínek nakládání s odpadní výkopovou zeminou. Doporučené obsahové náležitosti záznamu (protokolu) o prohlídce stavby jsou stanoveny v příloze č. 4 tohoto návodu.

V případě, že příslušný záznam (protokol) o prohlídce stavby nebude součástí dokumentace stavby, je možné se oprávněně domnívat, že v průběhu stavebních činností při údržbě, změně dokončené stavby nebo odstranění stavby nebudou naplněny povinnosti původce odpadů podle § 12 odst. 5 („míšení nebezpečných odpadů navzájem nebo s ostatními je zakázáno“) a podle § 16 odst.1 písm. e) zákona o odpadech (shromažďovat odpady utříděné podle jednotlivých druhů a kategorií) /1/.

Ke sjednocení postupu pověřených osob při prohlídce staveb určených k údržbě, změně dokončené stavby nebo odstranění stavby a pro hodnocení nebezpečných vlastností stavebních a demoličních odpadů při vydávání osvědčení o vyloučení nebezpečných vlastností těchto odpadů byly upraveny požadavky na obsah příslušných školení pověřených osob.

2.2 Provádění odstranění stavby nebo jejich částí

Při odstraňování stavby nebo jejich částí v rámci změny dokončené stavby nebo údržby stavby je nutné postupně odstraňovat vymezené části stavby a ty části stavby, které je v rámci základního materiálu stavby možno považovat za příměsí komplikující recyklaci stavební suti a u nichž je to technologicky a ekonomicky možné (např. výplně otvorů, kovové a dřevěné střešní konstrukce, podlahové krytiny a konstrukce z kovu, plastů nebo dřeva, klempířské doplňky, rozvody médií, technologické zázemí staveb – rozvaděče, transformátory, výměníky, vzduchotechnická zařízení, výtahy apod.). S těmito věcmi je nutné nakládat samostatně jako se specifickými druhy stavebních odpadů.

Prioritně je doporučeno zvažovat a hledat možnosti využití použitých stavebních výrobků vznikajících při odstraňování stavby nebo jejich částí v rámci změny dokončené stavby nebo údržby stavby přímo v místě jejich vzniku (v rámci stavby). Podmínkou je, že použité stavební výrobky jsou pro další použití v místě stavby bezpečné – např. nejsou znečištěny škodlivinami. Tento postup je vyloučen u použitých stavebních výrobků obsahujících azbest.

Stavební výrobky, které byly použity při stavbě se nestávají odpadem v případě, že jsou ze stavby odnímány a následně v místě stavby nebo na jiné stavbě použity opět jako stavební výrobky k původnímu účelu (např. očištěné cihly, panely,

nosníky) - nenaplnují definici odpadu uvedenou v § 3 zákona o odpadech /1/. V takovém případě nejsou podřízeny zákonu o odpadech /1/ a jejich užívání je řízeno zvláštními právními předpisy /3/, /7/.

Odpady vznikající ze základních minerálních stavebních materiálů (např. betonové a železobetonové konstrukce, tvárnice, cihly) je doporučeno, v případě, že je není možné využít jako celek k jejich původnímu účelu (cihly, železobetonové nosníky apod.), využívat nebo odstraňovat až po jejich úpravě (drcení, třídění,) v zařízeních k tomu určených (recyklačních linkách).

Pokud u dřevěných částí staveb není možné jejich materiálové využití (např. opětovné využití trámů, dřevo jako surovina pro výrobu dřevotřískových desek) doporučuje se jejich energetické využití (např. v podobě paliva) v souladu se zákonem o odpadech /1/ a zákonem o ochraně ovzduší /12/ nebo odstranění spálením v příslušném zařízení k odstraňování odpadů. Palivem se nemohou stát dřevěné prvky stavby, které jsou povrchově upraveny nátěrem (např. rámy oken) nebo upraveny chemickými přípravky (např. železniční pražce, krovy). Odstraňování odpadů organického původu ukládáním na skládky je právní úpravou významně omezeno.

2.3 Předcházení vzniku a nakládání se stavebními a demoličními odpady

Pokud není možné využívat jednotlivé konstrukční celky staveb opětovně k původnímu účelu, doporučuje se (s výjimkou odpadů podskupiny 17 05 00 – Zemina vytěžená, kategorie „O“ /1.2/) odpad mechanicky (fyzikálně) upravit na recyklát a ten dále využít, buď jako stavební výrobek v souladu se zvláštními právními předpisy /3/, /3.1/, nebo materiálově využít jako upravený stavební odpad v místě k tomu určenému, např. k uzavírání a rekultivacím skládek, k zavážení vytěžených povrchových dolů, lomů a pískoven nebo k terénním úpravám, rekultivacím a jiným úpravám povrchu lidskou činností postižených pozemků v souladu s požadavky § 12, § 13 a § 14 vyhlášky č. 294/2005 Sb. /1.4/.

Stavební a demoliční odpady neupravené do podoby recyklátu nelze využívat na povrchu terénu (s výjimkou odpadů podskupiny 17 05 00 – Zemina vytěžená, kategorie „O“ /1.2/), protože u neupravených stavebních a demoličních odpadů nelze obecně prokázat obsah škodlivin ve vodném výluhu ani v sušině a tedy je nelze neupravené využívat na povrchu terénu v souladu s vyhláškou č. 294/2005 Sb. /1.4/.

Neupravené stavební a demoliční odpady kategorie ostatní odpad je možné v souladu s § 3 odst. 2 písm. b) vyhlášky č. 294/2005 Sb. /1.4/, pouze ukládat na skládky jako odpad, který nelze hodnotit na základě jeho vyluhovatelnosti, tj. na skládky kategorie S – OO3.

Odpad podskupiny 17 05 00 – Zemina vytěžená, kategorie ostatní odpad /1.2/ lze mimo místo vzniku (stavbu) využívat na povrchu terénu v místech k tomu určených, např. k uzavírání a rekultivacím skládek, k zavážení vytěžených povrchových dolů, lomů a pískoven nebo k terénním úpravám, rekultivacím a jiným úpravám povrchu lidskou činností postižených pozemků v souladu s § 12, § 13 a § 14 vyhlášky č. 294/2005 Sb. /1.4/. Vhodnou výkopovou zeminu lze též využívat na povrchu terénu v zařízeních provozovaných v souladu s ustanovením § 14 odst. 2 zákona o odpadech /1/ pouze v případě, že její využití v tomto zařízení (např. terénní úprava) bude povoleno rozhodnutím příslušného stavebního úřadu /2/, ve kterém bude stanovena podmínka pro možnost využití vhodné výkopové zeminy, odpadu stanoveného katalogového čísla, v souladu s požadavky zákona o odpadech /1/ a jeho prováděcích právních předpisů / 1.2/, /1.3/, /1.4/.

V rámci naplňování jednoho z cílů Plánu odpadového hospodářství ČR, stanoveného v nařízení vlády č. 197/2003 Sb. /1.5/ v bodě 3.6 „Podíl recyklovaných odpadů – zvýšit využívání odpadů s upřednostněním recyklace na 55 % všech vznikajících odpadů do roku 2012“ a v písmenu d) „podporovat rozvoj trhu s recyklovanými výrobky, ...“ se doporučuje projektantům při zpracování projektů staveb upřednostňovat využívání vhodných stavebních a demoličních odpadů (v souladu se stanovenými požadavky na využívání odpadů na povrchu terénu /1.4/) a výrobků z nich vyrobených, včetně recyklátu, splňujících požadavky na výrobky /3/, /3.1/. V tomto směru se doporučuje zaměřit pozornost na tuto problematiku i dotčeným správním úřadům podílejícím se na stavebním řízení

2.4. Doporučení pro nakládání s odpadem azbestu

Uvádění na trh, do oběhu nebo používání vláknitého azbestu a výrobků ho obsahujících je obecně zakázáno. Stavební výrobky obsahující azbest a zabudované do staveb je možno používat až do doby jejich odstranění nebo ukončení jejich životnosti a podle dalších požadavků stanovených ve vyhlášce č. 221/2004 Sb. /8.1/.

Při prohlídce stavby je mimo jiné nutné identifikovat části stavby obsahující azbest a v případě, že je stavba obsahuje postupovat (je to povinnost vlastníka stavby) v souladu s ustanovením § 128 stavebního zákona /2/ a odstranit je ze stavby pod dozorem osoby, která má oprávnění pro odborné vedení provádění stavby podle zvláštního právního předpisu /2.4/ a podle zvláštních právních předpisů /1/, /1.4/, /4/, /5/, /5.1/.

Při nakládání s odpady azbestu a s odpady, které azbest obsahují, je nutné postupovat v souladu s § 35 zákona o odpadech /1/. Při jejich ukládání na skládky je nutné postupovat v souladu s § 7 vyhlášky č. 294/2005 Sb. /1.4/. Uložení odpadu s azbestem na příslušnou skládku je obvyklým způsobem odstranění tohoto druhu odpadu - viz příloha č. 2 tohoto návodu.

Práce s azbestem (včetně údržby stavby, změn dokončených staveb a odstraňování staveb) je nutné ohlašovat nejpozději 30 dní před jejich zahájením místně příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví - tj. krajské hygienické stanici podle § 41 zákona č. 258/2000 Sb. /5/. Náležitosti takového hlášení jsou stanoveny v § 5 vyhlášky č. 432/2003 Sb. /5.1/.

Požadavky na ochranu zdraví lidí při nakládání s azbestem, včetně odpadů obsahujících azbest, jsou obsaženy v § 21 nařízení vlády č. 178/2001 Sb. /4/ (požadavky na kontrolované pásmo jsou uvedeny v § 17 odst. 7 tohoto nařízení).

Vyhláška č. 394/2006 Sb. /5.2/ stanovuje práce s ojedinelou a krátkodobou expozicí azbestu a postup při určení ojedinelé a krátkodobé expozice těchto prací. Shrnutí zásad při nakládání s odpady obsahující azbest je uvedeno v příloze č. 2 tohoto návodu.

Přehled stavebních výrobků s obsahem asbestu, které byly v ČR vyráběny, je uveden v příloze č. 3 tohoto návodu.

2.5 Přejímka stavebních a demoličních odpadů do recyklačních zařízení

V souladu s § 4 odst. 3 a přílohou č. 2 vyhlášky č. 383/2001 Sb. /1.3/, musí dodavatel odpadu (vlastník odpadu) poskytnout osobě oprávněné k provozování příslušného recyklačního nebo jiného zařízení určeného k nakládání s odpady základní popis odpadu (stanovené informace a doklady o kvalitě odpadu), a to v případě jednorázové nebo první z řady opakovaných dodávek v jednom kalendářním roce. Opakované dodávky v případě stavebních a demoličních odpadů se vztahují na dodávky z jedné konkrétní stavby, kde odpad vzniká.

V případě dodávky směsného stavebního a demoličního odpadu (např. směs zlomků cihel, betonu, omítky), deklarovaného jako odpad kategorie ostatní odpad, je jedním z dokladů o kvalitě přijímaného odpadu jako součást základního popisu odpadu (zpracovaného v souladu s metodickým pokynem MŽP pro Zpracování Základního popisu odpadů /11/)

- osvědčení o vyloučení nebezpečných vlastností odpadu pověřenou osobou, nebo
- čestné prohlášení původce odpadu doložené odkazem na zápis, nebo kopie zápisu, z prohlídky stavby před rekonstrukcí nebo odstraněním (viz kapitola 2.1 tohoto návodu), že stavební a demoliční odpady z konkrétní stavby nejsou na základě prohlídky stavby odpadem nebezpečným, nebo
- čestné prohlášení nepodnikající fyzické osoby, že stavební a demoliční odpady z konkrétní stavby nejsou znečištěny žádnými látkami způsobujícími jejich nebezpečnost (nebezpečné chemické látky) a neobsahují azbest.

V příloze č. 1 tohoto návodu jsou uvedeny seznamy stavebních a demoličních odpadů, které jsou:

- vhodné k úpravě recyklací,
- vyloučeny z přijímání do zařízení k recyklaci odpadů, ve kterých není součástí recyklace i oddělení a oddělené odstranění nebezpečných druhů odpadů,
- vyloučeny z přijímání do všech zařízení k recyklaci stavebních a demoličních odpadů.

3. Závěr

Orgánům státní správy v oblasti odpadového hospodářství se v rámci jejich působnosti doporučuje:

- vytvářet podmínky umožňující a podporující využívání prokazatelně vhodně upravených stavebních a demoličních odpadů v souladu s příslušnými právními předpisy,
- usměrňovat původce odpadů a oprávněné osoby s cílem prosazovat do praxe hierarchii nakládání se stavebními a demoličními odpady v souladu s požadavky zákona o odpadech /1/,
- spolupracovat se stavebními úřady ve smyslu sjednocení přístupů k problematice nakládání se stavebními a demoličními odpady a aktivně se zúčastňovat postupů a řízeních vedených stavebními úřady podle stavebního zákona /2/,
- v rámci kontrolní činnosti zamezit využívání neupravených stavebních a demoličních odpadů k úpravě terénu nebo rekultivacím a nakládání s nimi mimo zařízení k nakládání s odpady.

Ministerstvo životního prostředí, vědomo si požadavku na dosažení co nejvyšší shodnosti postupů směřujících k předcházení vzniku odpadů, k materiálovému využívání odpadů a k vysoké úrovni ochrany zdraví lidí při nakládání s odpady a ke snížení rizika znečišťování nebo ohrožení životního prostředí, vydává tento metodický návod. Jeho vydáním končí platnost Metodického pokynu k nakládání s odpady ze stavební výroby a s odpady z rekonstrukcí a odstraňování staveb, který byl zveřejněn ve Věstníku Ministerstva životního prostředí, ročník XIII, částka 9 v září 2003 a vycházel z první úpravy (např. stavební zákon), která od doby vydání pokynu doznala změn.

Seznam odpadů

1. Odpady, které jsou považovány za stavební a demoliční odpady vhodné k úpravě (recyklaci):

17 01 01	Beton
17 01 02	Cihly
17 01 03	Tašky a keramické výrobky
17 01 07	Směsi nebo oddělené frakce betonu, cihel, tašek a keramických výrobků neuvedené pod číslem 17 01 06
17 02 02	Sklo
17 03 02	Asfaltové směsi neuvedené pod číslem 17 03 01
17 05 04	Zemina a kamení neuvedené pod číslem 17 05 03
17 05 08	Štěrky ze železničního svršku neuvedené pod číslem 17 05 07
17 08 02	Stavební materiály na bázi sádry neuvedené pod číslem 17 08 01
17 09 04	Směsné stavební a demoliční odpady neuvedené pod čísly 17 09 01, 17 09 02 a 17 09 03

2. Odpady, které jsou podmíněně vyloučeny z úpravy (recyklace):

Podmíněně vyloučeny z recyklace jsou odpady obsahující nebezpečné látky (složky). Jejich přijetí do zařízení je možné pouze v případě, že součástí jejich úpravy v zařízení je i oddělení a odstranění nebezpečných látek (složek) z těchto odpadů, které budou následně předány oprávněné osobě podle zákona o odpadech k využití nebo odstranění.

17 01 06*	Směsi nebo oddělené frakce betonu, cihel, tašek a keramických výrobků obsahující nebezpečné látky
17 02 04*	Sklo, plasty a dřevo obsahující nebezpečné látky nebo nebezpečnými látkami znečištěné
17 03 01*	Asfaltové směsi obsahující dehet
17 05 03*	Zemina a kamení obsahující nebezpečné látky
17 05 05*	Vytěžená hlušina obsahující nebezpečné látky
17 05 07*	Štěrky ze železničního svršku obsahující nebezpečné látky
17 06 03*	Jiné izolační materiály, které jsou nebo obsahují nebezpečné látky
17 08 01*	Stavební materiály na bázi sádry znečištěné nebezpečnými látkami
17 09 01*	Stavební a demoliční odpady obsahující rtuť
17 09 02*	Stavební a demoliční odpady obsahující PCB
17 09 03*	Jiné stavební a demoliční odpady (včetně směsných stavebních a demoličních odpadů) obsahující nebezpečné látky

3) Odpady, které jsou vyloučeny z přijímání do zařízení k úpravě (recyklaci):

17 06 01*	Izolační materiál s obsahem azbestu
17 06 05*	Stavební materiály obsahující azbest

Shrnutí zásad při nakládání s odpady obsahující azbest

- Odnětí stavebních materiálů s obsahem azbestu ze stavby by měla provádět stavební firma, která zaručí řádný a bezpečný technologický postup odnětí těchto materiálů ze stavby, jejich zabalení, označení a následné předání vzniklých odpadů k bezpečnému odstranění.
- Při odnímání stavebních materiálů s obsahem azbestu ze stavby musí být voleny takové technologické postupy, které předcházejí nebo minimalizují uvolňování azbestu do ovzduší.
- Azbest a materiály, které jej obsahují, by měly být bezpečně odňaty ze stavby před prováděním dalších stavebních prací.
- Odpady a materiály obsahující azbest musí být po odnětí ze stavby (z místa svého původu, pracoviště) umístěny do obalů (uzavíratelné kontejnery, uzavíratelné nádoby, plastové pytle apod.), které jsou před dalším nakládáním s nimi utěsněny a označeny nápisem upozorňujícím na obsah azbestu.
- Prostor, kde dochází k nakládání s azbestem nebo stavba celá, musí být vymezen tzv. „kontrolovaným pásmem“, v němž je nutno dodržovat režimová opatření - nesmí se zde jíst, pít, kouřit (pro tyto účely musí být vyčleněno místo, které není kontaminováno azbestem).
- Při činnostech, jejichž předmětem jsou materiály z azbestu nebo obsahují jako složku azbest, je nezbytné již od prvního kontaktu s nimi dbát na důsledné zabránění kontaminace ovzduší a okolního prostředí azbestem a azbestovým prachem a zabránění jeho vdechnutí. Pracovníci v „kontrolovaném pásmu“ musí být vybaveni maskou s filtrem nebo polomaskou, ochranným oděvem (kombinéza), rukavicemi, pracovní obuví. Z místa, kde dochází k odnímání stavebních prvků obsahujících azbest nebo je nakládáno s azbestovými odpady, nesmí docházet k úniku prachu do okolního nechráněného prostředí. Použité ochranné oděvy se musí přepravovat např. do čistírny nebo prádelny v uzavřených obalech (pytlích, kontejnerech).
- Stavební firmy odstraňující azbest ze staveb jsou povinny takové práce ohlašovat 30 dní před jejich zahájením místně příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví - tj. Krajské hygienické stanici podle § 41 zákona č. 258/2000 Sb. /5/. Náležitosti takového hlášení stanoví § 5 vyhlášky č. 432/2003 Sb. /5.1/. Tato povinnost hlášení není vyžadována, jde-li o práce s ojedinelou a krátkodobou expozicí azbestu. Přitom definice takových prací jsou uvedeny v § 2 vyhlášky č. 394/2006 Sb. /5.2/ (posouzení rizika provede místně příslušná hygienická stanice).
- Požadavky na ochranu zdraví lidí při nakládání s azbestem, včetně odpadů obsahujících azbest, jsou obsaženy v § 21 nařízení vlády č. 178/2001 Sb. /4/ a předpisech souvisejících (požadavky na kontrolované pásmo jsou uvedeny v § 17 odst. 7 tohoto nařízení).
- Při jakékoliv manipulaci s materiály obsahujícími azbest se doporučuje snížit prašnost vlhčením demontovaných materiálů vodou. Jsou známy a používány také technologické postupy, kdy stavební materiály obsahující azbest jsou před demontáží opatřeny nástřikem polymerními hmotami a speciálními enkapsulačními přípravky, které vytvoří na povrchu nepropustnou vrstvu bránící oddělování azbestových vláken a jejich úniku do ovzduší.
- Odpady obsahující azbest je mimo zařízení k jejich odstranění možné předávat do sběrných dvorů odpadů, které mají povoleno takové odpady přijímat a mají tyto odpady uvedeny v platném provozním řádu (při vstupu do každého sběrného dvora odpadů je obvykle vyvěšena tabule s údaji, které obsahují označení provozovatele sběrného dvora odpadů, jeho adresu, vedoucího pracovníka a seznam odpadů, které je možné do takového zařízení přijmout). Zásadní podmínkou však je, že tyto odpady musí být předány v neprodyšném utěsněném obalu (kontejnery, nádoby, plastové pytle apod.) s označením, že odpad obsahuje azbest.
- Odpady obsahující azbest je možné odstraňovat na některých skládkách skupiny S-OO (skládky „ostatních“ odpadů) a na skládkách skupiny S-NO (skládky „nebezpečných“ odpadů) v souladu s § 7 vyhlášky č. 294/2005 Sb. /1.4/ a v souladu s jejich schváleným provozním řádem a podmínkami uvedenými v rozhodnutí příslušného správního orgánu o souhlasu s provozem takového zařízení na odstraňování odpadů.

Přehled stavebních materiálů s obsahem azbestu, které byly v ČR*) v minulosti vyráběny

Výrobek	Doplňující údaje	Místo výroby	Ukončení výroby
Střešní šablony Eternit, Beronit	400x400x4 mm, 450x400x4 mm, šedé, černé, červené i jiné barvy $\rho = 2100 \text{ kg/m}^3$	Beroun, Šumperk, Nitra	1996 (od roku 1912)
Vlnitá střešní krytina typu A a B (podle velikosti „vlny“)	desky šedé, černé, červené, zelené i jiné barvy, různých rozměrů $\rho = 1800 \text{ kg/m}^3$	Beroun, Šumperk, Hranice, Nitra, Púchov	1995
Hřebenáče, tvarovky a střešní větrací prvky	různé doplňky k základním střešním prvkům	Beroun, Šumperk, Hranice, Nitra	1996
Izolační šňůra	$\phi = 1 - 50 \text{ mm}$	Zvěřinec	1990
Netkané textilie NETAS	tloušťka 0,6 – 1,1 mm	Zvěřinec	1990
Izolační deska ID a IDK	tloušťka 1 – 6 mm	Zvěřinec	1990
Květinové truhlíky a zahradní doplňky	různá velikost a tvar	Beroun, Nitra	1999
Tlakové a kanalizační roury a tvarovky	$\phi = 50 - 1000 \text{ mm}$, délek 500 – 5000 mm	Beroun, Hranice, Nitra	1999
Interiérové velkoplošné desky (Dupronit A, B, C, Ezalit A, B, C)	tloušťka 6, 8, 10, 12 mm $\rho = 600 \text{ až } 1800 \text{ kg/m}^3$ v přírodní světle šedé barvě	Beroun, Šumperk, Nitra, Púchov	1995 2000
Desky exteriérové a podstřešní (Dekalit, Lignát, Cembalit, Cemboplat, Unicel)	tloušťka 6, 8, 10, 12 mm $\rho = 600 \text{ až } 2000 \text{ kg/m}^3$ v přírodní světle šedé barvě	Beroun, Hranice, Šumperk, Černousy, Púchov, Nitra	1995
Sendvičové desky s pěnovým polystyrenem		Nitra	1995
Desky Pyral	požárně odolné sendvičové desky s vlnitou hliníkovou fólií v jádru	Praha	1992
Desky Izomín, Akumín, Calothermex	thermoizolační desky $\rho = 250 - 400 \text{ kg/m}^3$	Nová Baňa, Baňská Štiavnica	1992
Asfaltové desky ASBIT	výrobky s mikromletým azbestem	Brno	1990
Asfaltové pásy – např. Aralebit, Bitagit, Cufolbit, Arabit-S, plastbit	výrobky s mikromletým azbestem	Brno, Hostinné, Bělá pod Bezdězem	1990
Nástříkové hmoty Pyrotherm	protipožární nástříky zejména na ocelové konstrukce	Praha, Dlhá Ves, Čičajovce, Parchovany	1992

*) ČR – Česká republika, pod tímto názvem jsou pro potřeby tohoto metodického návodu míněny i státní útvary, do nichž ČR patřila před svým vznikem (ČSR, ČSSR, ČSFR, Č-SFR)

Výrobci: Beroun, Hranice, Nitra, Púchov – Azbestocementové závody n.p. (s.p.)

Šumperk – Eternitové závody n.p. (s.p.)

Zvěřinec – Azbestos n.p. (s.p.)

Brno – Izolační závody n.p. (s.p.)

Praha – Stavební izolace n.p. (s.p.)

Černousy – Severočeské dřevařské závody n.p. (s.p.) Česká Lípa

Hostinné – Krkonošské papírny n.p. (s.p.)

Bělá pod Bezdězem – Dehtochema n.p. (s.p.)

Baňská Štiavnica – Rudné bane n.p. (s.p.)

Nová Baňa – Stavební závody těžkého strojírenství (výroba desek ukončena v roce 1970)

Dlhá Ves, Čičajovce, Parchovany – Jednotné rolnické družstvo (JRD)

Poznámka: Informace byly získány z archivních materiálů nástupců výrobců a z Výzkumného ústavu stavebních hmot Brno, a.s.

Rok ukončení výroby je pouze orientační údaj – konkrétní údaje o ukončení výroby výrobků s obsahem azbestu nejsou zpravidla dokumentovány

Doporučený obsah zápisu (protokolu) o prohlídce stavby

1. Popis stavby, historie stavby

(Kdy byla stavba zřízena a k jakému účelu, kdy a k jakému účelu byla změněna)

- Použité stavební materiály – materiály, které jsou součástí stavby, včetně odhadu jejich hmotnosti.
- Způsoby užívání stavby včetně vybavení stavby technologiemi (dopravní technologie, výrobní technologie, užívané a skladované suroviny a výrobky s důrazem na chemické látky a přípravky a místa, kde s nimi bylo nakládáno).
- Způsob vytápění, větrání, klimatizace – používaná zařízení, paliva a místa jejich skladování, odvod spalin, technologie chlazení a klimatizace včetně druhu provozních náplní.
- Rozvody (voda, plyn, elektřina, odpady – kanalizace, apod.) – popis použitých materiálů a odhad jejich hmotnosti – množství).

2. Konstatování, zda byly nebo zda nebyly do stavby zabudovány výrobky obsahující azbestová vlákna, olovo, dehet a zařízení obsahující nebezpečné chemické látky a nebezpečné chemické přípravky (s důrazem na látky ohrožující ozonovou vrstvu /12/, PCB /1.6/, nebezpečné závadné látky a zvláště nebezpečné závadné látky pro vody /13/).

3. Popis případného znečištění stavebních konstrukcí.

- Popis vymezených částí stavby – důvod vymezení, popis znečištění (druh znečišťující látky nebo přípravku, míra přítomnosti znečištění ve stavebních konstrukcích, např. s odkazem na zkoušky odebraných vzorků).
- Popis znečištěných nosných konstrukcí, které nemohou být ze stavby odstraněny.

4. Návrh na zařazení budoucích stavebních a demoličních odpadů dle Katalogu odpadů.

- Množství a druhy odpadů z vymezených částí stavby
- Množství a druhy odpadů z nevymezených částí stavby.
- Doporučení pro další nakládání s odpady .

5. Návrh postupu odstranění stavby, částí stavby v případě údržby nebo změny dokončené stavby a postupu odstraňování vymezených částí stavby.

RNDr. Zdeňka Bubeníková, PhDr., v.r.
ředitelka odboru odpadů

5. METODICKÝ POKYN

odboru ochrany ovzduší MŽP odběru vzorků pachových látek na stacionárních plošných zdrojích znečišťování ovzduší

Metodický pokyn se vztahuje na stacionární plošné zdroje znečišťování ovzduší (dále jen „plošné zdroje“), u nichž se stanovuje koncentrace pachových látek podle vyhlášky č.362/2006 Sb., o způsobu stanovení koncentrace pachových látek, přípustné míry obtěžování zápachem a způsobu jejího zjišťování.

1. Zařízení pro odběr vzorků pachových látek na plošných zdrojích

Pro odběr vzorků z plošných zdrojů se používá větrný tunel.

Větrný tunel musí být vyroben z polykarbonátu světlé barvy, který splňuje obecné požadavky pro materiály používané při stanovení koncentrace pachových látek dynamickou olfaktometrií podle ČSN EN 13725.

Konstrukčně musí větrný tunel splňovat následující podmínky:

- základna větrného tunelu musí být utěsněna tak, aby bylo zamezeno působení vlivů okolních povětrnostních podmínek
- půdorys větrného tunelu pokryje plochu 1 m² plošného zdroje
- objem větrného tunelu by měl být minimálně 200 litru
- odběr vzorku se provádí v odběrovém místě, které odpovídá požadavkům ČSN ISO 10780 nebo ČSN EN 13284-1.
- délka výduchu větrného tunelu musí odpovídat minimálně desetinásobku průměru výduchu
- délka vstupního otvoru větrného tunelu nemusí odpovídat délce výduchu větrného tunelu

Každý jednotlivý vzorek může být odebrán nejdříve po odčerpání nejméně jednoho vnitřního objemu větrného tunelu.

Rychlost proudění odpadního plynu nad plochou zakrytou větrným tunelem by měla být 0,5 m.s⁻¹ z důvodu simulace proudění odpadního plynu za reálných podmínek. Při této rychlosti a zachování rozměru větrného tunelu podle obr.1 bude průtok odpadního plynu ve výduchu větrného tunelu 0,05 m³.s⁻¹.

V případě, že při vlastním přirozeném proudění odpadního plynu a uzavřeném vstupním otvoru větrného tunelu, je hodnota průtoku měřeného na výduchu větrného tunelu menší než 0,05 m³.s⁻¹, je nutné zajistit při odběru vzorku dostatečné proudění. Z toho důvodu se přes vstupní otvor přivádí do větrného tunelu ventilátorem čistý vzduch vedený např. přes filtr s aktivním uhlím tak, aby průtok měřený na výduchu větrného tunelu dosáhl hodnoty 0,05 m³.s⁻¹, která se poté zaznamená.

Je-li vlastní přirozené proudění odpadního plynu při uzavřeném vstupním otvoru větrného tunelu dostatečné, což znamená, že průtok odpadního plynu na výduchu větrného tunelu dosahuje hodnoty 0,05 m³.s⁻¹ nebo vyšší, pak se naměřená hodnota zaznamená a provede se odběr vzorku.

2. Podmínky odběru vzorků pachových látek na některých vybraných plošných zdrojích

a) kompostárny

Odběr vzorků pachových látek na kompostárně se provádí s ohledem na stáří kompostu a režim provádění překopávek. Každý jednotlivý odběr vzorku se provede vždy na jiném místě tak, aby byl odběr proveden těsně po odkrytí tohoto místa v rámci právě prováděného překopávání.

b) biofiltry, skládky odpadů

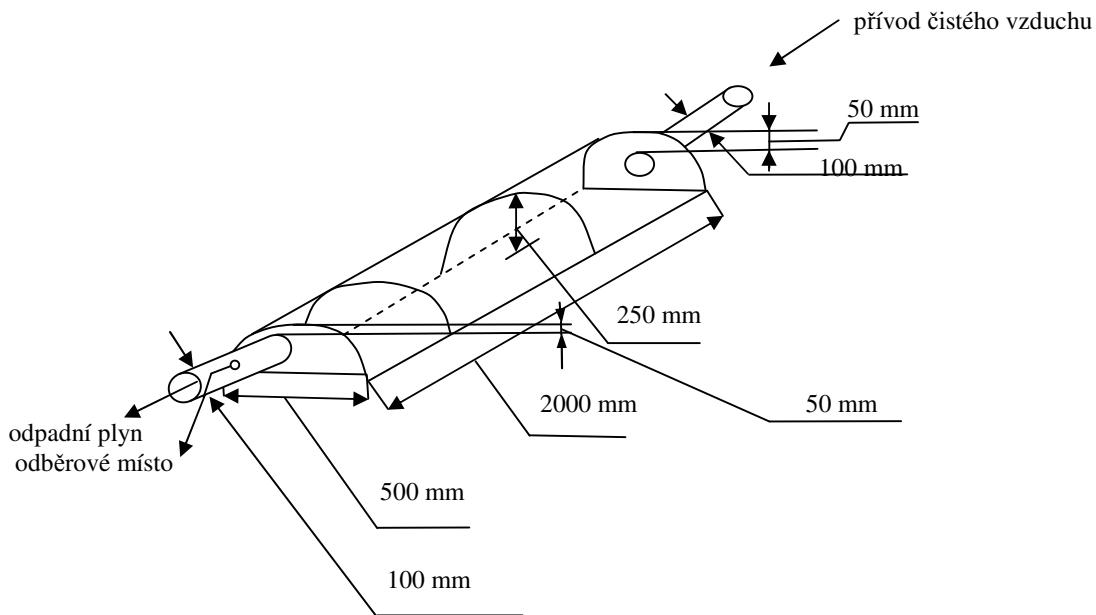
Odběr vzorků pachových látek na biofiltru se provede v době ustáleného provozního režimu biofiltru.

Plocha biofiltru nebo skládky odpadu se pomyslně rozdělí na tolik pravidelných oblastí, kolik je nutné odebrat vzorků pachových látek. V každé oblasti se pak provede jeden odběr.

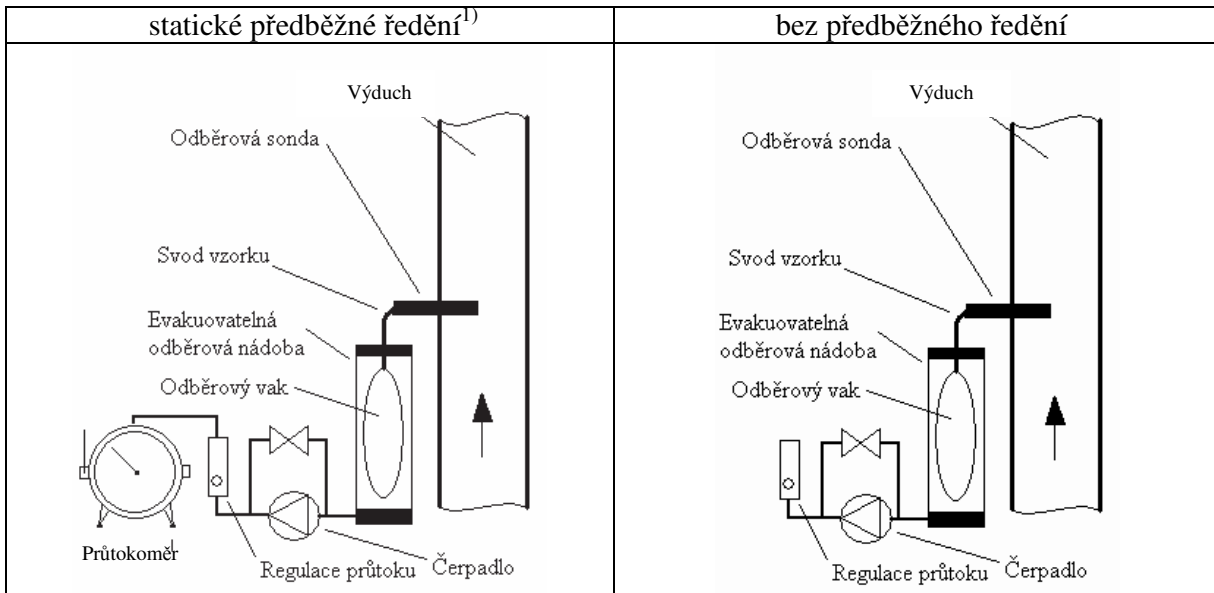
Na biofiltru o ploše menší než 20 m² se provedou minimálně 3 odběry vzorků pachových látek.

Na biofiltru o ploše od 20 m² včetně do 300 m² včetně nebo na skládce odpadu o ploše do 300 m² včetně se provede minimálně 6 odběrů vzorků pachových látek.

Na biofiltru nebo skládce odpadů o ploše větší než 300 m² se provede minimálně 9 odběrů vzorků pachových látek.

Obr. 1 Popis a parametry větrného tunelu

Poznámka: ¹⁾ u dynamického předběžné ředění se před odběrovou sondou umístí řídící zařízení

Obr. 2 Schéma odběrové aparatury pro situace, kdy je/není nutné provést statické nebo dynamické předběžné ředění

Ing. Jan Kužel, v.r.
ředitel odboru ochrany ovzduší

SDĚLENÍ

6. SDĚLENÍ

odboru environmentálních rizik Ministerstva životního prostředí o zveřejnění seznamu testovacích zařízení zařazených do Národního programu SLP

Seznam testovacích zařízení zařazených do Národního programu SLP

(aktualizováno únor 2008)

Testovací zařízení	Datum kontroly první/poslední	Stav shody	Druh Kontroly	Rozsah činností	Poznámka
BIOPHARM Výzkumný ústav biofarmacie a veterinárních léčiv, a.s. Pohoří-Chotouň 90, 254 49 Jílové u Prahy	4.1994	ic	full	2, 6, 9 *)	kontrol. SUKL
	8.2007	ic	re-i	2, 6, 9 *)	kontrol. ASLAB
BioTest, s.r.o. Pod Zámkem 279, 281 25 Konárovice	12.1999	ic	fac	2, 3, 8	kontrol. SUKL
	10.2001	pen	full	2, 3, 8	kontrol. ASLAB
	10.2007 2. část	ic	full	2, 3, 8	kontrol. ASLAB/ SUKL
BIOVETA, a.s. Komenského 212, 683 23 Ivanovice na Hané	2.2005	nic	fac	2, 8, 9 *)	kontrol. SUKL
	12.2006	ic	fac	2, 8, 9 *)	kontrol. SUKL
CEPHA, s.r.o. Komenského 19, 323 12 Plzeň	1.1998	ic	full	8, 9 *)	kontrol. SUKL
	9.2007	ic	full	8, 9 *)	kontrol. SUKL
Chemila, spol. s r.o. Blažkova 5, 695 01 Hodonín	4.2004	pen	fac	9 **)	kontrol. ASLAB
	8.2006	ic	full	9 **)	kontrol. ASLAB
EMPLA, spol. s r.o. Za Škodovkou 305, 503 11 Hradec Králové	11.2001	nic	fac	4	kontrol. ASLAB
	10.2007	ic	full	4	kontrol. ASLAB
I.Q.A., s.r.o. Jindřicha Plachty 16, 150 00 Praha 5	7.2000	ic	fac	8, 9 *)	kontrol. SUKL
	3.2007	ic	full	8, 9 *)	kontrol. SUKL
PHARMAKL, s.r.o. Slovenská 993/9 120 00 Praha 2	9.1995	ic	fac	8, 9 *)	kontrol. SUKL
	1.2008	ic	full	8, 9 *)	kontrol. SUKL
PLIVA – Lachema a.s. Karásek 1/176, 621 33 Brno – Řečkovice	12.2006	ic	full	8	kontrol. SUKL

Testovací zařízení	Datum kontroly první/poslední	Stav shody	Druh Kontroly	Rozsah činností	Poznámka
PRO.MED.CS Praha, a.s. Telčská 1, 140 00 Praha 4	1.1994	ic	fac	8, 9 *)	kontrol. SUKL
	11.2007	ic	fac	8, 9 *)	kontrol. SUKL
Quinta Analytica, s.r.o. Pražská 1486/18c 102 00 Praha 10	12.1997	ic	fac	8, 9 *)	kontrol. SUKL
	6. a 10. 2006	ic	full	8, 9 *)	kontrol. SUKL
Ústav jaderného výzkumu Husinec-Řež, č.p. 130, 250 68 Řež	8. – 9. 2. 2006	ic	fac	8, 9 *)	kontrol. SUKL
Výzkumný ústav organických syntéz, a.s. 532 18 Pardubice-Rybitví	3./6.1994	ic	fac/sa	2, 3, 8	kontrol. SUKL
	9.2000	ic	full	1–5, 8	kontrol. ASLAB
	11.2006	ic	full	1–5, 8	kontrol. ASLAB/ SUKL

*) farmakokinetické studie, studie efektivity

**) mikrobiologické testování desinfekční účinnosti

Vysvětlivky

Rozsah činností

1. Fyzikálně chemické testy
2. Testy toxicity
3. Mutagenita
4. Ekotoxicita na vodních a suchozemských organizmech
5. Studie chování ve vodě, půdě a vzduchu, bioakumulace
6. Stanovení residuí
7. Studie vlivu na prostředí a přírodní ekosystém
8. Chemické testy (analytické a klinické chemie)
9. Ostatní studie (specifikujte)

Stav shody

ic splněno
 nic nesplněno
 pen nerozhodnuto
 rfp vyřazeno z programu

Druh kontroly

fac kontrola zařízení
 sa audit studie
 full kontrola zařízení včetně auditu studie
 re-i následná inspekce, kontrola odstranění nedostatků

V Praze dne 18. února 2008

Ing. Pavel Forint, v.r.
 ředitel odboru environmentálních rizik

7. SDĚLENÍ

odboru řízení státní správy o některých správních rozhodnutích ministra životního prostředí

č. 1/2008

K definici zařízení podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona o odpadech

K odpovědnosti za spáchání deliktu podle ustanovení § 18 odst. 1 písm. e) zákona o odpadech

k § 4 písm. e), § 14 odst. 1 a § 18 odst. 1 písm. e) zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

I. Zařízení podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona o odpadech ve spojení s ustanovením § 4 písm. e) téhož zákona je definováno i prostorově, tj. prostorem, ve kterém je činnost provozována.

II. Provozovatel zařízení ke sběru nebo výkupu odpadů se nemůže zprostit odpovědnosti za spáchání deliktu podle ustanovení § 18 odst. 1 písm. e) zákona o odpadech odkazem na to, že činnost prováděla jiná osoba, která ji mohla provozovat na základě svého schváleného provozního řádu.

(Rozhodnutí ministra životního prostředí ze dne 12. června 2007, č. j. 3601/M/07, 42111/ENV/07, sp. zn. P/1946)

Předmětným rozhodnutím ministerstvo rozhodlo o odvolání pana M. ze dne 25. 11. 2006 proti rozhodnutí ČIŽP, oblastního inspektorátu H., ze dne 1. 11. 2006, kterým ČIŽP panu M. uložila pokutu v celkové výši 130.000,- Kč za porušení povinností stanovených zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o odpadech“). Výrokem č. 1 tohoto rozhodnutí byla panu M. v souladu s ustanovením § 66 odst. 3 písm. e) zákona o odpadech uložena pokuta ve výši 30.000,- Kč za porušení povinnosti stanovené v ustanovení § 18 odst. 1 písm. e) zákona o odpadech, kterého se pan M. dopustil tím, že provozoval zařízení ke sběru a výkupu odpadů označené jako „Výkupna druhotných surovin S.“ (dále jen „zařízení S.“) v rozporu s jeho provozním řádem. ČIŽP provedla v provozovně pana M. ve dnech 5. 9. a 11. 9. 2006 kontrolu, při které zjistila, že pan M. v červnu 2006 prováděl v zařízení S. lisování kovového šrotu za účelem snížení jeho objemu, ačkoli tato činnost není uvedena ve schváleném provozním řádu.

Ministerstvo svým rozhodnutím ze dne 17. 1. 2007 podle ustanovení § 90 odst. 1 písm. a) správního řádu výrok č. 1 rozhodnutí ČIŽP zrušilo a řízení v této části zastavilo. V odůvodnění ministerstvo uvedlo, že protiprávní jednání uvedené ve výroku č. 1 rozhodnutí ČIŽP nebylo prokázáno, jelikož ze spisového materiálu plyne, že lisování železného šrotu neprováděl pan M., ale firma jím objednaná.

Podáním ze dne 19. 2. 2007 podala paní K. podle ustanovení § 42 správního řádu podnět k přezkoumání souladu předmětného rozhodnutí ministerstva s právními předpisy podle ustanovení § 94 a násl. správního řádu. Rozpor napadeného rozhodnutí ministerstva s právními předpisy shledává paní K. především v tom, že ministerstvo zrušilo výrok č. 1 rozhodnutí ČIŽP a řízení v této části zastavilo. Podle tvrzení paní K. prováděl pan M. v zařízení S. lisování železného šrotu mobilním lisem, aniž by měl tuto činnost povolenou příslušným správním orgánem. Namítá proto pochybení ministerstva, pokud výrok č. 1 rozhodnutí ČIŽP nepotvrdilo.

Podnět k přezkoumání souladu předmětného rozhodnutí ministerstva s právními předpisy podle ustanovení § 94 a násl. správního řádu podala svým podáním ze dne 19. 4. 2007 rovněž ČIŽP.

Na základě návrhu rozkladové komise ministr v přezkumném řízení napadené rozhodnutí ministerstva podle ustanovení § 97 odst. 3 správního řádu změnil.

Z odůvodnění:

Po posouzení spisového materiálu jsem dospěl k závěru, že právní názor ministerstva vztahující se k výroku I přezkoumávaného rozhodnutí je nesprávný. Skutečnost, že lisování železného šrotu v zařízení S. prováděla firma objednaná panem M., nikoliv pan M. sám, je z hlediska právní odpovědnosti pana M. jako provozovatele zařízení

S. irelevantní. Rozhodující v daném případě je, že pan M. v době provádění uvedené činnosti neměl tuto činnost ve vztahu k zařízení S. zahrnutu ve schváleném provozním řádu. Zařízení podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona o odpadech ve spojení s ustanovením § 4 písm. e) téhož zákona je definováno i prostorově, tj. prostorem, ve kterém je činnost provozována. Nelze se proto zprostit deliktní odpovědnosti tím, že uvedenou činnost prováděla jiná firma, která ji mohla provozovat na základě schváleného provozního řádu. Prostorově se lisovací stroj nacházel v zařízení pana M. Provozovatel zařízení ke sběru nebo výkupu odpadů nesmí činit nic nad rámec schváleného provozního řádu. Úprava železného šrotu lisováním nebyla součástí schváleného provozního řádu vztahujícího se k zařízení S. Pokud byla tato činnost v zařízení S. provozována, bylo tak činěno v rozporu s jeho provozním řádem, a tudíž i se zákonem o odpadech.

č. 2/2008

Vztah nařízení Rady (ES) č. 338/97 a směrnice Rady (EHS) č. 92/65

K charakteru stanoviska Agentury ochrany přírody a krajiny ČR vydaného v souladu s ustanovením čl. 4 odst. 1 písm. e) nařízení Rady (ES) č. 338/97

k čl. 4 nařízení Rady (ES) č. 338/97, o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi

ke směrnici Rady č. 92/65 (EHS) ze dne 13. července 1992 o veterinárních předpisech pro obchod se zvířaty, spermatem, vajíčky a embryi uvnitř Společenství a jejich dovoz do Společenství, pokud se na ně nevztahují zvláštní veterinární předpisy Společenství uvedené v příloze A oddíle I směrnice č. 90/425/EHS

k § 149 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění zákona č. 413/2005 Sb.

I. Za existující okolnost týkající se zachování druhu, jež mluví proti vydání dovozního povolení ve smyslu ustanovení čl. 4 odst. 1 písm. e) nařízení Rady (ES) č. 338/97, nelze pokládat nesplnění podmínek dovozu stanovených ve směrnici Rady (EHS) č. 92/65. Tato směrnice neobsahuje právní úpravu dovozu, ale upravuje veterinární podmínky pro provoz schválených zařízení, a proto podle ní nepřisluší o předmětném dovozu rozhodovat.

II. Stanovisko AOPK ČR, jakožto vědeckého orgánu CITES, vydané v souladu s ustanovením čl. 4 odst. 1 písm. e) nařízení Rady (ES) č. 338/97, je závazným stanoviskem ve smyslu ustanovení § 149 správního řádu.

(Rozhodnutí ministra životního prostředí ze dne 11. října 2007, č. j. 5811/M/07, 69900/ENV/07, sp. zn. R/2004)

Ministerstvo rozhodnutím podle ustanovení § 25 odst. 2 písm. d) zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (dále jen „zákon č. 100/2004 Sb.“), ve spojení s článkem 4 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 338/97 ze dne 9. prosince 1996 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi (dále jen „nařízení Rady (ES) č. 338/97“), nepovolilo společnosti A. (dále jen „společnost“ nebo „dovozce“), dovoz 20 exemplářů kočkodanů talapoin z Kamerunu.

V odůvodnění rozhodnutí ministerstvo uvedlo, že druh *Miopithecus talapoin* je uveden v seznamu chráněných druhů v příloze B cit. nařízení Rady (ES) č. 338/97. Dovozní povolení smí být vydáno jen za podmínek stanovených tímto nařízením, zejména v článku 4 odst. 2. Ministerstvo dále uvádí, že jednou z neopomenutelných podmínek je, že „výkonný orgán po konzultaci s příslušným vědeckým orgánem dospěje k názoru, že neexistují žádné další okolnosti týkající se zachování druhu, které mluví proti vydání dovozního povolení“. Zdůrazňuje, že Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (dále jen „AOPK ČR“) jakožto vědecký orgán CITES s povolením dovozu exemplářů uvedeného druhu nesohlasí mj. z důvodu, že „povolením dovozu by došlo k porušení podmínek dovozu podle směrnice Rady 92/65/EHS“. Podle této směrnice mohou být primáti dovezeni pouze za účelem vystavování zvířat a vzdělávání veřejnosti, zachování druhů nebo pro účely základního či aplikovaného vědeckého výzkumu nebo šlechtění zvířat pro potřeby tohoto výzkumu.

Proti tomuto rozhodnutí podala společnost rozklad, v němž mj. namítá, že „není pravda, že v daném případě byla nalezena okolnost týkající se zachování druhu, která by mluvila proti vydání dovozního povolení“. Nesouhlasí se stanoviskem AOPK ČR, podle něhož by dovozem došlo k porušení směrnice 92/65/EHS (Balai), která se týká veterinárních podmínek pro obchod se zvířaty přes hranice států uvnitř Evropské unie (dále jen „EU“) a pro dovoz do EU.

Na základě návrhu rozkladové komise ministr napadené rozhodnutí ministerstva zrušil a věc vrátil ministerstvu k novému projednání a rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Ministerstvo v odůvodnění uvedlo, že dovozní povolení smí být vydáno jen za podmínek stanovených v nařízení Rady (ES) č. 338/97, zejména podle článku 4 odst. 2 tohoto nařízení. Dále konstatuje, že jednou z neopomenutelných podmínek je, že *výkonný orgán po konzultaci s příslušným vědeckým orgánem dospěje k názoru, že neexistují žádné další okolnosti týkající se zachování druhu, které mluví proti vydání dovozního povolení*. Tuto podmínku pro vydání dovozního povolení stanovuje článek 4 odst. 1 písm. e) cit. nařízení. Článek 4 odst. 2, na nějž ministerstvo zejména odkazuje, pak stanovuje, že „*Dovoz exemplářů druhů zařazených do přílohy B do Společenství je možný pouze poté, co byly provedeny potřebné kontroly a na hraničním celním úřadě v místě dovozu bylo předloženo dovozní povolení vydané výkonným orgánem cílového členského státu*“.

Z uvedeného je zřejmé, že ačkoli ministerstvo nevyhovělo žádosti o povolení dovozu především pro nesplnění podmínky pro dovoz do EU stanovené v článku 4 odst. 1 písm. e) nařízení Rady (ES) č. 338/97 odůvodnění opírá o skutečnost, že AOPK ČR, jakožto vědecký orgán CITES, v úvodu svého stanoviska uvádí, že povolením dovozu primátů předmětného druhu by došlo k porušení podmínek dovozu podle směrnice Rady 92/65 (EHS) ze dne 13. července 1992 o veterinárních předpisech pro obchod se zvířaty, spermatem, vajíčky a embryi uvnitř Společenství a jejich dovoz do Společenství, pokud se na ně nevztahují zvláštní veterinární předpisy Společenství uvedené v příloze A oddíle I směrnice 90/425/EHS (dále jen „směrnice Rady (EHS) č. 92/65“). Ministerstvo v rozporu s cit. článkem nařízení Rady (ES) č. 338/97 pokládá za *existující okolnost týkající se zachování druhu, jež mluví proti vydání dovozního povolení*, nesplnění podmínek dovozu stanovených ve směrnici Rady (EHS) č. 92/65, která náleží do kompetence Ministerstva zemědělství – Státní veterinární správy. Tato směrnice neobsahuje právní úpravu dovozu, ale upravuje veterinární podmínky pro provoz schválených zařízení, a proto podle ní nepřísluší o předmětném dovozu rozhodovat.

Ministerstvo při novém rozhodování o věci je povinno se řídit příslušným ustanovením článku nařízení Rady (ES) č. 338/97, tedy uvést důvody ohrožení zachování předmětného druhu, pro něž není vydání dovozního povolení možné. V odůvodnění rozhodnutí je třeba se též zabývat skutečností, že zařízení dovozce není místem určení ve smyslu článku 2 písm. k) nařízení Rady (ES) č. 338/1997, jímž je zařízení v Maďarsku. Dále podotýkám, že argumentaci týkající se plnění podmínek stanovených ve směrnici Rady (EHS) č. 92/65 lze uvést nanejvýš subsidiárně.

Závěrem upozorňuji, že stanovisko AOPK ČR je závazným stanoviskem ve smyslu ustanovení § 149 správního řádu, jež může ministerstvo zrušit nebo změnit v přezkumném řízení (§ 149 odst. 5).

č. 3/2008

K povolování výjimek z požadavků na balení a označování nebezpečných chemických látek nebo přípravků

k § 2 odst. 5 a k § 21 odst. 7 zákona č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
k vyhlášce č. 234/2004 Sb., o možném použití alternativního nebo jiného odlišného názvu nebezpečné chemické látky v označení nebezpečného chemického přípravku a udělování výjimek na balení a označování nebezpečných chemických látek a chemických přípravků

I. Ačkoli jsou v ustanovení § 21 odst. 7 zákona č. 356/2003 Sb. zmíněny jak výjimky na balení, tak na označování nebezpečných látek a přípravků, je z textu uvedeného pod písm. a) až f) citovaného ustanovení zřejmé, že se výjimky týkají pouze označování obalů.

II. Udělit výjimku lze pouze v případech, kdy vydání výjimky právní řád výslovně připouští.

(Rozhodnutí ministra životního prostředí ze dne 20. listopadu 2007, č. j. 6705/M/07, 83021/ENV/07, sp. zn. R/2021)

Rozkladem napadeným rozhodnutím ministerstvo rozhodlo o žádosti odvolatele o vydání výjimky z požadavků na balení nebezpečných přípravků PRENOCEL a PUROCEL klasifikovaných podle ustanovení § 2 odst. 5 zákona č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 356/2003“), jako přípravky vysoce hořlavé, zdraví škodlivé a nebezpečné pro životní prostředí, tak, že se předmětná žádost zamítá. Odvolatel v zamítnuté žádosti požadoval, aby mu byla udělena výjimka ze zákonných požadavků na balení u výše uvedených přípravků, konkrétně, aby byl odvolateli povolen prodej těchto nebezpečných přípravků určených pro prodej spotřebiteli v obalech nevybavených uzávěry odolnými proti otevření dětmi.

Ministerstvo životního prostředí posoudilo předloženou žádost podle ustanovení § 21 odst. 7 zákona č. 356/2003 Sb. a prováděcí vyhlášky č. 234/2004 Sb., o možném použití alternativního nebo jiného odlišného názvu nebezpečné chemické látky v označení nebezpečného chemického přípravku a udělování výjimek na balení a označování nebezpečných chemických látek a chemických přípravků (dále jen „vyhláška č. 234/2004 Sb.“). Svě rozhodnutí o neudělení výjimky zdůvodnilo tím, že dle příslušných zákonných ustanovení výjimku neuděluje, ministerstvo je oprávněno vydávat pouze výjimky pro odlišné způsoby označování obalů.

Proti uvedenému rozhodnutí podal odvolatel rozklad. Odvolává se na skutečnost, že přípravky PRENOCEL a PUROCEL splňují všechny požadavky dle ustanovení § 20 a § 21 zákona č. 356/2003 Sb. a že jediným zákonným požadavkem, který není schopen zajistit, je zabezpečení obalu ve formě tuby se zákonem požadovaným uzávěrem.

Na základě doporučení své rozkladové komise ministr rozklad zamítl.

Z odůvodnění:

Podmínky, za kterých může ministerstvo povolit výjimku ze zákonných požadavků na balení a označování nebezpečných látek nebo přípravků, jsou taxativně uvedeny v ustanoveních § 21 odst. 7 písm. a) až f). Ustanovení § 21 odst. 9 zákona č. 356/2003 Sb. zmocňuje ministerstvo k vydání prováděcího právního předpisu ke stanovení postupu a způsobu udělování výjimek na balení a označování nebezpečných látek a přípravků. Příslušným prováděcím právním předpisem je vyhláška č. 234/2004 Sb.

Je třeba rozlišovat výjimku z požadavků na balení a výjimku z požadavků na označování nebezpečných látek nebo přípravků. Ačkoli jsou v ustanovení § 21 odst. 7 zmíněny jak výjimky na balení, tak na označování nebezpečných látek a přípravků, je z textu uvedeného pod písm. a) až f) citovaného ustanovení zřejmé, že se výjimky týkají pouze označování obalů. Ustanovení je třeba taktéž vykládat v kontextu s celým zákonem č. 356/2003 Sb. a jeho prováděcími předpisy, zejména výše uvedenou vyhláškou č. 234/2004 Sb., která pojem výjimek na balení rovněž nezná. Udělit výjimku lze pouze v případech, kdy vydání výjimky právní řád výslovně připouští.

č. 4/2008

K rozhodnutí v řízení o odnětí autorizace ke zpracování dokumentace a posudku

k § 19 odst. 9 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů
k § 66 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění zákona č. 413/2005 Sb.

Z ustanovení § 19 odst. 9 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí vyplývá pro ministerstvo pouze pravomoc autorizaci odejmout při splnění podmínek v tomto ustanovení zákona obsažených. Jestliže ministerstvo v řízení zahájeném z moci úřední o odejmutí autorizace dospělo k závěru, že nejsou splněny podmínky pro odnětí autorizace podle uvedeného ustanovení, mělo správní řízení usnesením podle ustanovení § 66 odst. 2 správního řádu zastavit, a nikoliv vydat rozhodnutí o tom, že autorizaci neodnímá.

(Rozhodnutí ministra životního prostředí ze dne 30. října 2007, č. j. 6306/M/07, 77082/ENV/07, sp. zn. R/2010)

Předmětným rozhodnutím ze dne 7. 6. 2007 rozhodlo ministerstvo ve věci odejmutí autorizace ke zpracování dokumentace a posudku podle ustanovení § 19 odst. 9 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších právních předpisů, tak že „*neodnímá autorizaci ke zpracování dokumentace a posudku*“ udělenou osvědčením Ministerstva životního prostředí ze dne 11. 2. 1993, č. j. 16664/4517/OEP/02, a prodlouženou rozhodnutím ministerstva ze dne 29. 5. 2006, č. j. 35967/ENV/06, na dobu do 31. 12. 2011 podle ustanovení § 19 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. V odůvodnění předmětného rozhodnutí ministerstvo uvedlo, že zahájilo řízení v dané věci z moci úřední na základě podnětů veřejnosti a občanského sdružení O. Ministerstvo prošetřilo, zda byly splněny zákonné důvody pro odejmutí autorizace odvolateli podle ustanovení § 19 odst. 9 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, podle něhož ministerstvo odejme autorizaci fyzické osobě, pokud závažným způsobem nebo opakovaně poruší tento zákon, opakovaně neplní povinnosti vyplývající z rozhodnutí o udělení autorizace nebo dojde-li ke změně podmínek, za kterých byla autorizace udělena. Přes určitá pochybení odvolatele při zpracování posudku dospělo ministerstvo k závěru, že nejsou dány důvody pro odnětí autorizace odvolatele podle ustanovení § 19 odst. 9 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí.

Proti předmětnému rozhodnutí ministerstva ze dne 7. 6. 2007 podal odvolatel rozklad. Odvolatel namítá, že řízení v dané věci nemělo být vůbec zahájeno, neboť k jeho zahájení neexistovaly žádné důvody podle ustanovení § 19 odst. 9 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Odvolatel se domnívá, že předmětné řízení mělo být zastaveno v souladu s ustanovením § 66 odst. 2 správního řádu v okamžiku, kdy ministerstvo zjistilo, že nejsou splněny podmínky pro odejmutí autorizace.

Na základě doporučení své rozkladové komise ministr napadené rozhodnutí ministerstva ze dne 7. 6. 2007 zrušil a řízení zahájené ministerstvem z moci úřední zastavil. Ministr dospěl k závěru, že ve smyslu ustanovení § 90 odst. 4 správního řádu nastala skutečnost, která odůvodňuje zastavení řízení. Tato skutečnost spočívá v tom, že odpadl důvod pro vedení řízení v dané věci zahájeného ministerstvem z moci úřední podle ustanovení § 66 odst. 2 správního řádu, neboť nenastaly důvody pro odejmutí autorizace odvolateli podle ustanovení § 19 odst. 9 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí.

Z odůvodnění:

Rozhodnutí ministerstva bylo vydáno v rozporu s právními předpisy. Ministerstvo postupovalo nesprávně, když rozhodlo ve věci odejmutí autorizace odvolatele ke zpracování dokumentace a posudku podle ustanovení § 19 odst. 9 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí tak, že neodnímá autorizaci ke zpracování dokumentace a posudku. Jestliže ministerstvo v řízení zahájeném z moci úřední o odejmutí autorizace odvolatele dospělo k závěru, že nejsou splněny podmínky pro odnětí autorizace podle cit. ustanovení zákona, mělo správní řízení usnesením zastavit podle ustanovení § 66 odst. 2 správního řádu, a nikoliv vydat rozhodnutí o tom, že autorizaci neodnímá. Z ustanovení § 19 odst. 9 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí vyplývá pro ministerstvo pouze pravomoc autorizaci odejmout při splnění podmínek v tomto ustanovení zákona obsažených. Při nesplnění podmínek pro odnětí autorizace ministerstvo usnesením řízení zastaví.

č. 5/2008

K postupu při vydávání usnesení podle ustanovení § 156 odst. 2 správního řádu

K možnosti uplatnit ustanovení o ochraně před nečinností na postup podle ustanovení § 156 odst. 2 správního řádu

K náležitostem rozhodnutí správního orgánu

k § 69, § 80, § 154 a § 156 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění zákona č. 413/2005 Sb.

- I. Ustanovení § 156 odst. 2 věta druhá odkazuje na přiměřené použití hlavy IX části druhé o přezkumném řízení. Vzhledem k přiměřenému použití ustanovení o přezkumném řízení není třeba zahajovat přezkumné řízení podle ustanovení § 156 odst. 2 ve spojení s ustanovením § 96 odst. 1 správního řádu. V řízení se pokračuje pouze vydáním usnesení, kterým se řízení končí.**
- II. Na postup správního orgánu podle ustanovení § 156 odst. 2 správního řádu je s ohledem na ustanovení § 154 i. f. možné uplatnit ustanovení § 80 o ochraně před nečinností.**
- III. Absence otisku úředního razítka v písemném vyhotovení rozhodnutí je sice zjevným pochybením, které však, pokud vydané rozhodnutí jinak obsahuje všechny náležitosti předepsané ustanovením § 69 správního řádu, nemůže mít vliv na zákonnost rozhodnutí a nezpůsobuje jeho nicotnost.**

(Rozhodnutí ministra životního prostředí ze dne 18. října 2007, č. j. 6013/M/07, 73157/ENV/07, sp. zn. R/2013)

Ministerstvo usnesením citovaným ve výroku rozhodlo

- A) podle ustanovení § 80 odst. 4 písm. b) správního řádu převzít věc a rozhodnout namísto nečinného správního orgánu – Krajského úřadu Jihomoravského kraje (dále jen „krajský úřad“ nebo „správní orgán“), ve věci podnětu České inspekce životního prostředí ze dne 12. 3. 2007, č. j. 42/OOP/0706000.06/07/CPK, ke zrušení stanoviska (vyjádření) podle § 45i odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“), vydaného správním orgánem dne 26. 11. 2006 pod č. j. KUJCK 31807/2006 OZZL/2-Ou.
- B) podle ustanovení § 156 odst. 2 správního řádu zrušit vyjádření, které je v rozporu s právními předpisy, a to stanovisko (vyjádření) podle § 45i odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny vydané správním orgánem pod č. j. KUJCK 31807/2006 OZZL/2-Ou dne 26. 11. 2006.

V odůvodnění usnesení ministerstvo uvedlo, že na žádost pana V. a paní Ing. L. ze dne 26. 11. 2006 vydal správní orgán téhož dne stanovisko podle § 45i odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny, ve kterém vyloučil významný vliv záměru „U.“ na území evropsky významných lokalit a ptačích oblastí ve své územní působnosti. Podkladem pro toto stanovisko správního orgánu byly údajně studie pro územní rozhodnutí a dokument k vyhodnocení vlivů záměru na území evropsky významných lokalit a ptačích oblastí vypracovaný v listopadu 2006.

Dne 12. 3. 2007 podala Česká inspekce životního prostředí, oblastní inspektorát České Budějovice, podnět krajskému úřadu, ve kterém bylo požadováno zrušení stanoviska vydaného tímto správním orgánem podle § 45i odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny, a to postupem podle § 156 odst. 2 správního řádu. Jelikož správní orgán na podnět v zákonné lhůtě nereagoval, dospělo ministerstvo k závěru v části A výroku, a to že je na místě podle § 80 odst. 4 písm. b) správního řádu usnesením věc převzít a rozhodnout namísto nečinného správního orgánu.

Na základě dostupných podkladů a zejména pak vyjádření České inspekce životního prostředí, oblastního inspektorátu České Budějovice, Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka, v. v. i., a Agentury ochrany přírody a krajiny ČR dospělo ministerstvo k názoru, že uvedené stanovisko nebylo vydáno v souladu se základními zásadami činnosti správních orgánů podle části první správního řádu, jež se na vydávání tohoto stanoviska také vztahují. Uvedlo, že jde o rozpor se zásadou materiální pravdy podle ustanovení § 3 správního řádu, když správní orgán vydávající stanovisko při svém postupu nezjistil spolehlivě stav věci. Na základě tohoto zjištění rozhodlo ministerstvo o zrušení uvedeného stanoviska.

Proti tomuto usnesení podali pan V. a paní Ing. L. rozklad.

V části rozkladu označené „B. k převzetí věci“ odvolatelé namítají, že z logického a jazykového výkladu ustanovení § 80 odst. 4 písm. b) správního řádu je zřejmé, že v daném případě není možné jedním aktem převzít věc a rozhodnout o ní, neboť uvedený postup znamená, že o věci bylo fakticky rozhodnuto dříve, než došlo k jejímu převzetí nadřízeným orgánem, který tímto aktem převzal kompetenci ve věci rozhodnout, aniž se seznámil se spisovým materiálem. Jsou proto toho názoru, že rozhodnutí ministerstva je nutně v rozporu se zásadou materiální pravdy zakotvenou v ustanovení § 3 správního řádu a postup ministerstva je i v rozporu se zásadou zákazu zneužití správního uvážení vyjádřenou v ustanovení § 2 odst. 2 správního řádu. Odvolatelé jsou toho mínění, že kompetentním posoudit zákonnost ve smyslu ustanovení § 156 odst. 2 správního řádu je toliko ten orgán, který takové stanovisko vydal. Na tomto podkladě dovozují, že pokud nadřízený správní orgán na základě jím tvrzené nečinnosti správního orgánu věc převzal a rozhodl, nelze uvedené rozhodnutí považovat za rozhodnutí vydané kompetentním orgánem a jedná se o nulitní právní akt.

Odvolatelé dále uvádějí, že usnesení je v rozporu i s ustanovením § 69 správního řádu, které upravuje formální náležitosti správního rozhodnutí. Jsou toho názoru, že napadené usnesení neobsahující otisk úředního razítka trpí takovou vadou, pro níž je nutno je považovat za nezákonné.

Na základě doporučení své rozkladové komise ministr rozklad zamítl a napadené usnesení ministerstva ze dne 29. 5. 2007 potvrdil.

Z odůvodnění:

Ustanovení § 156 odst. 2 správního řádu upravuje postup směřující k nápravě úkonu správního orgánu přijatého podle části čtvrté správního řádu za podmínky, že takový úkon byl učiněn v rozporu s právními předpisy a nelze ho opravit postupem stanoveným v odst. 1 cit. ustanovení. Takový úkon zruší ten správní orgán, který ho učinil, a to usnesením majícím účinky ex tunc, tedy se zpětnou platností ode dne, kdy byl zrušovaný úkon (vyjádření) vydán. Ustanovení § 156 odst. 2 věta druhá odkazuje na přiměřené použití hlavy IX části druhé o přezkumném řízení. Vzhledem k přiměřenému použití ustanovení o přezkumném řízení není v takových případech třeba zahajovat přezkumné řízení podle ustanovení § 156 odst. 2 ve spojení s ustanovením § 96 odst. 1 správního řádu. V řízení se pokračuje pouze vydáním usnesení, kterým se řízení končí.

Na postup správního orgánu podle ustanovení § 156 odst. 2 správního řádu je s ohledem na ustanovení § 154 i. f. možné uplatnit ustanovení § 80 o ochraně před nečinností. Z hlediska možnosti účinného zjednání nápravy je účelné uplatnit zejména postup podle ustanovení § 80 odst. 4 písm. b) správního řádu, tedy atrahovat si rozhodnutí nadřízeným správním orgánem, pokud správní orgán nápravu úkonu, který je v rozporu s právními předpisy, neprovedl sám. Námitce, že kompetentním posoudit zákonnost ve smyslu ustanovení § 156 odst. 2 správního řádu je toliko ten orgán, který úkon učinil, nepřisvědčují. Usnesení vydané za uvedených okolností nadřízeným správním orgánem za využití postupu předpokládaného ustanovením § 80 správního řádu nelze považovat za nulitní akt. Z odůvodnění usnesení ministerstva je zřejmé, že ministerstvo mělo dostatek informací a podkladů pro zrušení stanoviska krajského úřadu. V odůvodnění usnesení jsou podklady dostatečně specifikovány. V tom smyslu nepovažují převzetí věci a usnesení o zrušení stanoviska za nezákonné.

Nepřisvědčují rovněž námitce, že usnesení ministerstva je nezákonné z toho důvodu, že bylo doručeno dotčeným osobám bez otisku úředního razítka. Absence otisku úředního razítka je sice zjevným pochybením, které však nemůže mít rozkladem tvrzený důsledek, pokud vydané usnesení jinak obsahovalo všechny náležitosti předepsané ustanovením § 69 správního řádu. V této souvislosti poukazují na stávající judikaturu, podle níž ani chyba v podpisu nemá vliv na zákonnost rozhodnutí a nezpůsobuje jeho nicotnost.

č. 6/2008

Ke spalování kafilerních tuků

k nařízení ES č. 1774/2002 o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu, které nejsou určeny pro lidskou spotřebu

ke směrnici ES 2000/76/ES o spalování odpadů

k nařízení vlády č. 354/2002 Sb., kterým se stanoví emisní limity a další podmínky pro spalování odpadu, ve znění nařízení vlády č. 206/2006 Sb.

I. Kafilerní tuky jsou vedlejšími produkty živočišného původu, které byly zpracovány metodou 1 podle přílohy č. V kapitoly III nařízení ES č. 1774/2002, jsou tedy „zpracovanými produkty“ ve smyslu tohoto nařízení, a nespádají pod pojem „těla uhynulých zvířat“.

II. Nařízení ES č. 1774/2002 jednoznačně stanoví, že v případě kafilerního tuku musí být tento materiál spálen jako odpad za podmínek směrnice 2000/76/ES, která byla do českého právního řádu transponována zákonem o ochraně ovzduší a nařízením vlády č. 354/2002 Sb. To platí také v případě spalování kafilerních tuků v „tepelném bojleru“ – vždy musí být splněny podmínky pro spalování odpadu podle nařízení vlády č. 354/2002 Sb.

(Rozhodnutí ministra životního prostředí ze dne 21. ledna 2008, č. j. 252/M/08, 3398/ENV/08, sp. zn. R/2048)

Předmětným rozhodnutím ministerstvo ve zkráceném přezkumném řízení podle ustanovení § 98 správního řádu zrušilo podle ustanovení § 97 odst. 3 správního řádu ve výroku rozhodnutí Krajského úřadu kraje Vysočina, odboru životního prostředí (dále jen „krajský úřad“), ze dne 29. 11. 2006 (nabylo právní moci dne 23. 12. 2006), č. j. KUJI 82019/2006, sp. zn. KUJI 15480/2005 OŽP/Dob/44, vedlejší ustanovení (závazné podmínky provozu) v části D. Kotelna, D. 2 Spalování kafilerního tuku a věc v této části vrátilo krajskému úřadu k novému projednání. Rozhodnutím krajského úřadu ze dne 29. 11. 2006 bylo odvolateli vydáno integrované povolení pro zařízení kategorie 6.5. Zařízení na zneškodňování nebo znehodnocování zvířecích těl a živočišného odpadu o kapacitě větší než 10 t denně „A.“. Ministerstvo v předmětném rozhodnutí ze dne 13. 9. 2007 uvedlo, že krajský úřad vydal citované rozhodnutí pro zařízení, v němž je spalován, resp. spoluspalován kafilerní tuk v rozporu s právními předpisy a právem Evropských společenství, a to konkrétně v rozporu s čl. 12 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1774/2002 (dále jen „nařízení ES č. 1774/2002“), s čl. 4 odst. 3 písm. a) Nařízení Komise (ES) č. 92/2005 ve znění Nařízení Komise (ES) č. 2067/2005 a s nařízením vlády č. 354/2002 Sb., kterým se stanoví emisní limity a další podmínky pro spalování odpadu, ve znění nařízení vlády č. 206/2006 Sb. (dále jen „nařízení vlády č. 354/2002 Sb.“).

Proti uvedenému rozhodnutí ministerstva podal odvolatel rozklad.

Podle odvolatele se ministerstvo vyjadřuje nesrozumitelně k podmínkám pro spalování kafilerního tuku a nesprávně hodnotí použití jednotlivých právních předpisů. Odvolatel se domnívá, že kafilerní tuk je v souladu s ustanovením § 39a odst. 1 zákona č. 147/2006 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších právních předpisů, vedlejším živočišným produktem, tj. jde o část těl zvířat, která není určena pro lidskou spotřebu, a jako takový může být spalováním využíván, nikoli jen zneškodňován jako odpad. Vzhledem k tomu, že odvolatel provádí spalování výhradně těl zvířat, přičemž i kafilerní tuk je částí těla zvířat, domnívá se odvolatel, že na něj směrnice č. 2000/76/ES podle bodu 11 úvodních ustanovení nařízení ES č. 1774/2002 nedopadá. Obdobně je to s nařízením vlády č. 354/2002 Sb. stanovujícím specifické emisní limity a další podmínky pro spalování odpadu. Jestliže se podle nařízení ES č. 1774/2002 přímá působnost směrnice 2000/76/ES neuplatní a vnitrostátní předpis (nařízení vlády č. 354/2002 Sb.) umožňuje vyloučit ze své působnosti některá zařízení a některé tzv. nebezpečné odpady (ustanovení § 1 odst. 1 a odst. 3), nemůže být odvolatel bez dalšího podroben podmínkám a limitům výhradně podle nařízení vlády č. 354/2002 Sb.

Na základě doporučení své rozkladové komise ministr rozklad zamítl a napadené rozhodnutí ministerstva ze dne 13. 9. 2007 potvrdil.

Z odůvodnění:

Rozkladem napadené rozhodnutí ministerstva bylo vydáno v souladu s platnými právními předpisy. Ztotožňují se s odůvodněním tohoto rozhodnutí, že část rozhodnutí krajského úřadu ze dne 29. 11. 2006 (část D. Kotelna, D.2 Spalování kafilerního tuku) bylo vydáno v rozporu s čl. 12 nařízení ES č. 1774/2002, čl. 4 odst. 3 písm. a) Nařízení Komise (ES) č. 92/2005 ve znění Nařízení Komise (ES) č. 2067/2005 a nařízením vlády č. 354/2002 Sb. V daném případě, kdy odvolatel hodlá v zařízení spalovat kafilerní tuk jako „zpracovaný produkt“ (vedlejší produkt živočišného původu), je při sta-

novení specifických emisních limitů a dalších podmínek v integrovaném povolení nutné postupovat podle nařízení vlády č. 354/2002. Nařízení ES č. 1774/2002 totiž stanoví jednoznačně, že v případě kafilerního tuku musí být tento „materiál“ spálen „jako odpad“ za podmínek směrnice 2000/76/ES, která byla transponována do českého právního řádu zákonem o ochraně ovzduší a nařízením vlády č. 354/2002 Sb. Také v případě spalování kafilerních tuků v „tepelném bojleru“ musí být v integrovaném povolení stanoveny podmínky podle nařízení vlády č. 354/2002 Sb. Vzhledem k vlastnostem kafilerního tuku by neměly vzniknout při povolování jeho spalování problémy s plněním specifických emisních limitů podle cit. nařízení vlády.

K námitkám odvolatele uvedeným pod bodem 2 jeho rozkladu konstatuji, že právní předpisy aplikují správní orgány při svém rozhodování. Pokud nadřízený správní orgán vyjádří právní názor odlišný od názoru podřízeného správního orgánu v odůvodnění rozhodnutí, pak je tento právní názor pro podřízený správní orgán závazný (ustanovení § 90 odst. 1 správního řádu). Pro danou věc je však zásadní aplikace nařízení ES č. 1774/2002, které má přednost před vnitrostátními předpisy. Toto nařízení totiž stanoví jednoznačně, že v případě kafilerního tuku musí být tento materiál spálen jako odpad za podmínek směrnice 2000/76/ES. To platí také v případě spalování kafilerních tuků v „tepelném bojleru“ – vždy musí být splněny podmínky pro spalování odpadu podle nařízení vlády č. 354/2002 Sb. Kafilerní tuky jsou podle názoru Státní veterinární správy ČR, s níž se ztotožňuji, vedlejšími produkty živočišného původu, které byly zpracovány metodou 1 podle přílohy č. V kapitoly III nařízení ES č. 1774/2002, jsou tedy „zpracovanými produkty“ ve smyslu tohoto nařízení. Kafilerní tuk nespadá pod pojem „těla uhynulých zvířat“, jak se nesprávně domnívá odvolatel. Podle čl. 12 odst. 1 tohoto nařízení je možné zpracovat tyto produkty pouze v souladu s ustanoveními směrnice č. 2000/76/ES, která byla do českého právního řádu transponována zákonem o ochraně ovzduší a nařízením vlády č. 354/2002 Sb.

JUDr. Veronika Rampírová, Ph.D., v.r.
ředitelka odboru řízení státní správy

OBJEDNÁVKY

měsíčníků **Věstník MŽP a Zpravodaj MŽP**
s čtvrtletníkem **EIA – IPPC – SEA**
a dalšími tiskovinami pro rok 2008 zasílejte na adresu

SEVT, a. s.
Pekařova 4, 181 06 Praha 8
tel.: 283 090 352, 283 090 354
fax: 233 553 422, e-mail: sevt@sevt.cz

Roční předplatné uvedených měsíčníků a čtvrtletníku s přílohami činí 800 Kč.
Jednotlivá čísla je možné zakoupit do vyprodání zásob samostatně.

Předplatitelé si mohou vyžádat elektronickou verzi periodik v pdf-souboru.
Pokud máte o tuto službu zájem, pošlete e-mail na adresu faq@env.cz a v něm
uveďte **periodikum**, které chcete dostávat, **zákaznické číslo**, které máte
přiděleno od SEVT, a abonentní **adresu**.